

Af Trine Kristensen, studienummer: 280147 Bacheloropgave skrevet i dansk.

Dato: 07.05.2012

Vejleder: *Inger Maibom og Bodil Riiskjær*

De nationale test

- og en fremadrettet didaktisk praksis

Af Trine Kristensen, studienummer: 280147

Bacheloropgave skrevet i dansk.

Dato: 07.05.2012

Vejleder: *Inger Maibom og Bodil Riiskjær*

Af Trine Kristensen, studienummer: 280147 Bacheloropgave skrevet i dansk.

Dato: 07.05.2012

Vejleder: Inger Maibom og Bodil Riiskjær

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Problemformulering	4
Metode	5
Beskrivelse af empiri	6
<i>Kvalitativ empiri</i>	6
<i>Kvantitativ empiri</i>	7
<i>Andres empiri</i>	7
De nationale test i danskfaget	7
<i>Der testes i læsning inden for tre profilområder</i>	9
Hvad er test?	9
Hvad er læsning?	9
<i>Definition af profilområderne</i>	10
Afkodning/ordlæsefærdigheder	11
Sprogforståelse:	11
Tekstforståelse	12
Analyse af demotest: Dansk læsning 2. klassetrin	14
<i>Tre dimensioner er på spil når nogen vil lære nogen noget</i>	15
Hvad skal eleven lære/testes i?	16
Hvordan skal eleven lære/testes?	19
Hvordan skal læreren planlægge, gennemføre og evaluere, samt anvende testresultaterne i et fremadrettet perspektiv	19
<i>Undersøgelse omkring læreres brug af testresultaterne.</i>	20
<i>De nationale test som pædagogisk redskab.</i>	21
<i>Nedslag i demotesten</i>	21
Vurdering og diskussion	24
<i>Sprogforståelse i 2. klasse</i>	24
<i>Den nationale test og trinmålene - kvalitative og kvantitative resultater</i>	26
<i>Den adaptive struktur i testene</i>	27
<i>Når opgaverne bliver læst højt for eleverne</i>	29
Test som pædagogiske redskaber og testresultater i et fremadrettet didaktisk perspektiv	30
<i>Pædagogiske redskaber</i>	30
<i>Differentiering i læseundervisningen</i>	33
konklusion	34

Af Trine Kristensen, studienummer: 280147 Bacheloropgave skrevet i dansk.

Dato: 07.05.2012

Vejleder: Inger Maibom og Bodil Riiskjær

Litteraturliste	35
Bøger	35
Tidskrifter	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Artikler	36
Internettet	36
Bilag	37
Bilag 1 – Andres empiri	37
Bilag 2 – Kvalitets- og Tilsynsstyrelsens hovedresultater fra spørgeskemaundersøgelse	38
Bilag 3 – Spørgeskema til eleverne i 2.A	45
Bilag 4 – Eksempel på enkel opsætning	46
Bilag 5 – Elevernes svar på spørgeskemaet	46

Indledning

På verdenskortet fylder Danmark ikke meget med sine 43.098 km². Vi er et lille land, som fra naturens side ikke har fået råstofværdier i vores undergrund, som olie, sølv eller guld. Vi er et land midt i overgangen fra industrisamfund til et samfund, hvor viden er det råstof vi kan byde ind med. En af forudsætningerne for, at vi i Danmark kan skabe dette råstof af viden er, at vi får ledt vores børn og unge i en retning, hvor deres alsidige personlige udvikling kan vokse. Det er et ansvar, som ikke kun forældre skal varetage, men som også påhviler staten i kraft af den obligatoriske skolegang og målene heri. Der er mange faktorer, der er af betydning for, at dette kan ske. Men vi kan ikke se bort fra, at der fordres et velfungerende uddannelsessystem lige fra folkeskole til videregående uddannelse, for at det kan lykkes. En af grundstenene for at klare sig godt og komme godt fra start, så man kan udvikle sit potentiale maksimalt, må tilskrives gode læsekundskaber. Uden gode læsekundskaber er det svært at klare sig, både i uddannelsessystemet og privat. Det er netop et af formålene med folkeskolens danskundervisning, at den skal *udvikle elevernes udtryks- og læseglæde og kvalificere deres indlevelse og indsigt i sprog, litteratur og andre udtryksformer*¹.

Den første Fogh Rasmussen-regering lancerede i forbindelse med regeringsgrundlaget i 2005, et omfattende program der hed *Fremme af evalueringskulturen*. Programmet blev

---

¹ Fælles Mål for dansk - formål for faget, side 3

Af Trine Kristensen, studienummer: 280147 Bacheloropgave skrevet i dansk.

Dato: 07.05.2012

Vejleder: Inger Maibom og Bodil Riiskjær

---

søsat, efter OECD² i 2004 udpegede et forskerhold, med udgangspunkt i PISA-undersøgelserne³. Holdet aflagde Danmark et besøg med henblik på, at analysere vores skolesystem. Holdet undrede sig over den manglende danske evalueringskultur. Der blev deraf, fra regerings side, afsat mange millioner til udvikling af en internetportal, som skulle kunne bruges af lærere til bedre at kunne evaluere deres undervisning, samt til udvikling af test til udvalgte klassetrin i syv fag. I foråret 2010, efter flere forsinkelser, blev de nationale test obligatoriske. Alle elever skal nu tage 10 nationale test i løbet af deres skoletid. Læsetest i 2., 4., 6. og 8. klasse, matematik i 3. og 6., engelsk i 7. og geografi, biologi og fysik/kemi i 8. klasse.

Ministeriet for børn og undervisning – Fakta om de nationale test: De nationale test er et værktøj til den løbende evaluering i folkeskolen. Testing er et pædagogisk redskab til lærerne, og de kan bidrage til den videre tilrettelæggelse af undervisningen⁴.

Testene er altså tænkt som middel til en løbende evaluering af elevernes færdigheder og progression - et pædagogisk redskab til lærerne, som med disse værktøjer til hjælp, gerne skulle være med til at udvikle dygtigere læsere. Hvordan man i sin lærergerning skal udfylde sin rolle bedst muligt, er der gennem tiderne blevet gjort mange tanker omkring. Ikke mindst i nyere tid, hvor evaluering er kommet mere i fokus. Men bruges testresultaterne ikke konstruktivt og fremadrettet, så vil hele ideen med de nationale test gå tabt. Derfor min problemformulering som lyder:

Problemformulering

Hvordan kan jeg som lærer udnytte den viden, jeg får fra testresultaterne i de nationale tests og medtænke denne viden i et fremadrettet didaktisk perspektiv? Og kan de nationale test i indskolingen måle udbyttet af både det kvantitative og det kvalitative afkast af undervisningen for eleverne?

---

² Organisation for Economic Co-operation and Development (Organisationen for økonomisk samarbejde og udvikling).

³ PISA er en international undersøgelse, som gennemføres af OECD hvert tredje år. Den foretages som en stikprøveundersøgelse blandt 15-årige elever i skolen.

⁴ Ministeriet for børn og undervisning. Fakta om de nationale test.

Metode

Jeg starter efter denne metodebeskrivelse med at lave en præsentation, af den empiri jeg har indsamlet og anvendt i min opgave. Jeg har samlet forskellige typer af information, som skal hjælpe mig i at blive svar på min problemformulering nærmere.

Noget af mit empiri og materiale har jeg anvendt frem for andet. Jeg har lagt vægt på det som er vigtigst for at svare på min problemformulering. Derudover vægter jeg nytænkning indenfor det centrale jeg undersøger. Opgaven er opbygget progressivt, startende med baggrundsviden og information for derefter at bevæge sig undersøgende og diskuterende dybere ind i problemstillingen. Opgaven er grebet an, med en åben anerkendende indstilling og jeg har inddraget de specialister jeg mener hjælper mig bedst i søgen på svar på mit stillede spørgsmål.

Den del af min empiri som er på lærer- og elevniveau, har til hensigt at repræsentere virkeligheden, naturligvis med det forbehold at alle lærere, klasser og elever ikke ens. Denne del af min empiri er ikke generaliserende, men kan give et indblik i en klasse og en læres virkelighed. Jeg har bevidst ikke vedlagt nedskrevne interviews i mine bilag, da jeg finder det mere overskueligt og relevant for den der læser min opgave, at jeg inddrager citater mv. undervejs.

Efter min empiribeskrivelse laver jeg en præsentation af de nationale test i danskfaget. Jeg har brugt *Lis Pøhler*, *Søren Aksel Sørensen* og *Ministeriet for børn og undervisning* til hjælp med baggrundsviden. Herefter har jeg lavet en definition af de kernebegreber jeg arbejder med i min opgave. Det være sig test, læsning og de tre profilområder som der testes i i den nationale læsetest. *Carsten Elbro*, *Karina Bek*⁵, *Trine Nobelius*⁶, *Merete Brudholm* og *Ivar Bråten* har stået mig bi i forbindelse med en definition af læsning, og de tre profilområder, afkodning, sprogforståelse og tekstforståelse.

Dernæst har jeg valgt at lave en analyse af den demotest der er til rådighed på Undervisningsministeriets hjemmeside. Det har jeg gjort for at finde ud af om den nationale test tester det den påstår. Det er mindst lige så vigtigt at vide hvad en test ikke undersøger, som det den har til hensigt at undersøge, når man vil bruge resultaterne på en

---

⁵ Cand.mag i audiologopædi og klassisk filosofi

⁶ Cand.mag i audiologopædi og dansk som andetsprog

måde der giver god mening i sit didaktiske arbejde. Mit analysearbejde er delt i to. En del som tager afsæt i en tilpasset analysemodel fra *Dorthe Carlsen og Jens Jørgen Hansens At vurdere læremidler i dansk* og en del som laver nedslag på enkelte profilopgaver i testen. I mit diskuterende og vurderende afsnit graver jeg lidt dybere og præsenterer nogle emner vedr. test, som har en betydning for hvorledes man kan anvende testresultaterne i et fremadrettet didaktisk perspektiv. Jeg forholder mig til validiteten af testen og stiller skarpt på den aktuelle praksis. Jeg mener det er af stor betydning at vise hvorledes tingene sker ude i klasseværelset, for det er jo netop her vi kan blive klogere på om teorierne fungerer. I dette afsnit inddrager jeg *Lærer A*, lærer på Skole A. Derudover en del af de bøger jeg har på min litteraturliste samt læseforsker *Holger Juul* og lektor, dr. pæd. *Bo Steffensen*.

Til sidst, i mit afsnit omhandlende test som pædagogiske redskaber og testresultater i et fremadrettet didaktisk perspektiv, bruger jeg *Svend Erik Nordenbo*, leder fra *Dansk Clearinghouse* som sætter spørgsmålstejn ved brugen af test som pædagogiske redskaber, jeg bruger *Lærer As* erfaring og viden, jeg bruger *Carsten Bendixen* og *Svend Kreiner* der har skrevet bogen *Test i folkeskolen*, jeg bruger elevinterview samt forskellige aktuelle artikler omhandlende fokusområderne i afsnittet. Slutteligt har jeg skrevet min konklusion

Beskrivelse af empiri

Jeg har indsamlet en mængde empiri, der skal hjælpe mig med at svare på min problemformulering. Jeg har indsamlet både kvalitative og kvantitative former for empiri.

Kvalitativ empiri

- I det midtjyske, ligger Skole A. En almindelige folkeskole, hvor der går i alt ca. 500 elever, fordelt fra 0. til 9. klassetrin. *Lærer A* er dansklærer og læsevejleder. Hun har 30 års erfaring i faget og underviser til dagligt i 2.A. *Lærer A* har hjulpet mig i mit undersøgende arbejde, ved at jeg har samtalt med hende og interviewet hende. Omdrejningspunktet i vores samtaler og mine spørgsmål, har været de nationale test, hendes meninger og holdninger til testene, testenes anvendelsesmuligheder, påvirkningen af eleverne i forbindelse med testing og hendes egen anvendelse af testresultaterne. Jeg har været inviteret til at være med ved afviklingen af den nationale test i 2. A i år, men kunne i sidste øjeblik desværre ikke få lov alligevel, da

Af Trine Kristensen, studienummer: 280147 Bacheloropgave skrevet i dansk.

Dato: 07.05.2012

Vejleder: Inger Maibom og Bodil Riiskjær

én forælder fra klassen ikke ville give sin accept hertil. Ærgerligt, da jeg virkelig havde set frem til dette. Men da jeg befandt mig på Skole A d. 27. april, og 2.A havde gennemført testen, var det 2.B's tur. *Lærer A* havde på forhånd sagt, at klasselæreren i 2.B ikke ønskede jeg var med under afviklingen af testen i hendes klasse, men da de lige pludseligt manglede hjælp i 2.B og henvendte sig til *Lærer A*, så kom jeg med ind ved afviklingen i 2.B alligevel. Her fik jeg mulighed for at observere arbejdsgangen i forbindelse med afviklingen af testen, samt hjælpe til. Jeg har derudover lavet et interview med enkelte af eleverne fra 2.A efter gennemførelse af testen, for at få et mere dybdegående kendskab til hvordan de oplever testsituationen og testen.

Kvantitativ empiri

- Jeg har i forbindelse med mit besøg i 2.A den 27. april, lavet spørgeskemaer⁷ til eleverne, for at afdække deres viden, oplevelse og holdning til de nationale test. Spørgeskemaerne har eleverne besvaret lige efter de har afviklet den nationale læsetest. 11 piger og 13 drenge fra 2.A blev testet og har udfyldt spørgeskemaet.

Andres empiri

Jeg bruger en demotest i dansk 2. klasse fra *Ministeriet for børn og undervisning* og jeg henviser til PISA-undersøgelserne i min opgave. Dette har jeg valgt at kalde 'andres empiri'⁸.

☞ Jeg har nu beskrevet min metodetilgang samt min indsamlede empiri, som skal bruges i min søgen efter svar på min problemformulering. Jeg har empiri fra den meget aktuelle situation vedr. test i 2. A og 2.B på Skole A og mere overordnet empiri.

De nationale test i danskfaget

Formålet med de nationale test er:

- At bidrage til et overblik over den enkelte elevs faglige niveau.
- At testen skal kunne fungere som et værktøj for læreren i forbindelse med løbende evaluering i folkeskolen.

---

⁷ Se bilag 3

⁸ Læs mere i bilag 1

- At testen skal være et pædagogisk redskab til lærerne, så den kan være med til at bidrage til den videre tilrettelæggelse af undervisningen.

De nationale test i dansk/læsning adskiller sig på flere punkter fra tidligere tiders test. De er for det første ikke længere papir-baserede men it-baserede, hvilket har givet testudviklerne mulighed for at forandre og udvikle opbygningen af testene. At testene nu er it-baserede kræver, at eleverne skal løse testen på computer. For det andet er testene selvscorende. Dvs. at elevernes svar i de forskellige opgaver bliver registreret online. Lærerne skal altså ikke selv rette testene, men får leveret resultaterne umiddelbart efter eleverne bliver færdige. For det tredje er testene adaptive. Herved menes, at testene tilpasser sig den enkelte elevs niveau undervejs i testforløbet. Hvis en elev i sin test svarer rigtigt indenfor et af de profilområder der testes i, vil næste spørgsmål indenfor samme profilområde blive sværere. Svarer eleven forkert på et spørgsmål, vil næste spørgsmål omvendt blive nemmere. Herunder ses en skematisk fremstilling af den adaptive funktion, som er indlagt i testene⁹. Skemaet illustrerer hvorledes den adaptive funktion opleves af eleven under afvikling af testen.

	Profilområde	Sværhedsgrad	Besvarelse
Opgave 1	1	3	Korrekt
Opgave 2	2	2	Forkert
Opgave 3	3	3	Forkert
Opgave 4	1	4	Forkert
Opgave 5	2	1	Forkert
Opgave 6	3	2	Forkert
Opgave 7	1	3	Forkert
Opgave 8	2	2	Korrekt
Opgave 9	3	1	Forkert
Opgave 10	1	2	Korrekt
Opgave 11	2	3	Korrekt
Opgave 12	3	1	Korrekt

Hver test skal normalt gennemføres på 45 minutter, og læreren får elevernes resultater fra testen efterfølgende. Det være sig resultater fra den individuelle elev og fra klassen som helhed. I indeværende skoleår, 2011/2012, skal de nationale test gennemføres fra den 16.

⁹ Nationale test og anden evaluering af elevernes læsning, side 15

Af Trine Kristensen, studienummer: 280147 Bacheloropgave skrevet i dansk.

Dato: 07.05.2012

Vejleder: Inger Maibom og Bodil Riiskjær

---

januar til den 30. april. Det er alle folkeskoler og de specialskoler, der underviser efter folkeskoleloven, som skal gennemføre de obligatoriske nationale test. Der er mulighed for en frivillig anvendelse af de nationale test to gange for hver elev. Man kan vælge at afvikle de frivillige test på samme klassetrin, som sine elever befinder sig på, men man kan også vælge at afvikle dem på klassetrinnet hhv. over og under den obligatoriske test. Testene er obligatoriske for alle elever, også de som har særlige behov. Elever med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse eller med andre specifikke vanskeligheder tilbydes at anvende hjælpemidler som fx forstørrelsesprogrammer, særligt tastatur og oplæsningsprogrammer. Hvis de anvender disse hjælpemidler i den daglige undervisning. Skolernes ledere har bemyndigelse til at fritage enkelte elever fra at deltage i testning, hvis det skønnes at den enkelte elev har betydelig fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, har utilstrækkelige danskundskaber, er fritaget for undervisning i faget eller hvis eleven ikke undervises i faget.

Der testes i læsning inden for tre profilområder

Hvad er test?

En test kan betragtes som en evalueringsform. Det er et redskab, blandt mange andre redskaber, der kan bidrage til at give en systematisk viden om læring. En test kan anskues, som en evalueringsform der har til hensigt at give svar på spørgsmål, om fx en elevs præstation inden for et defineret område. En test kan ikke stå alene og udgøre et dækkende evalueringsudsagn om de opnåede resultater i undervisningen på klassen. Ej heller kan den sige noget om den enkelte elevs læring i et bredere perspektiv. Desuden skal man huske på og acceptere, at testens resultater ikke tager stilling til om man har gjort sig umage, har været uoplagt mv.¹⁰

*En god test er, **under forudsætning af testens gyldighed og pålidelighed**, et lettilgængeligt evalueringsredskab til at belyse fx en classes faglige formåen og klassens spredning inden for et veldefineret og velafgrænset område¹¹.*

Hvad er læsning?

Læsning er kort sagt at opfatte indholdet af skrevne eller trykte tekster¹². Læsning er at opfatte et indhold i trykte eller skrevne tekster og herigennem nå frem til

---

¹⁰ Min definitionen af test er inspireret af Bendixen og Kreiner, *Test i folkeskolen*

¹¹ Bendixen og Kreiner, *Test i folkeskolen*, side 15

¹² Carsten Elbro, *Læsning og læseundervisning*, side 19

Af Trine Kristensen, studienummer: 280147 Bacheloropgave skrevet i dansk.

Dato: 07.05.2012

Vejleder: Inger Maibom og Bodil Riiskjær

forestillingsindhold, som giver en forståelse af indholdet. Måden eleven opnår dette på er, at opfatte ordene og fortolke dem i lyset af den viden eleven allerede har. Læsning kan betegnes som værende en hermeneutisk proces, hvor eleven møder tekstens dele og ud fra disse konstruerer en samlet helhed. Læsning kræver derfor meget af eleven. For at opnå en god læsning, kræver det, at både afkodnings- og forståelsesstrategier er i spil, da elever skal lære fra det de læser – de skal læse sig til viden. Carsten Elbro opstiller en formel på læsefærdighed, som hedder $L = A \times S^{13}$. Læsefærdighed er lig afkodning gange sprogforståelse. Er fx afkodning lig 0, vil resultatet blive lig 0, og dermed vil der ikke være nogen læsefærdighed. Står områderne alene, er ingen af dem altså tilstrækkelige. Carsten Elbros meget brugte og anerkendte formel, bliver i en artikel i tidsskriftet *Læsepædagogen* af Karina Bek og Trine Nobelius, udsat for en ændring, som de mener rammer bedre når begrebet læsning skal udtrykkes i enkelthed. De skifter terminologi, og udskifter ordet *afkodning* med *ordlæsefærdigheder*. De peger på, at ordet er i flertal, og derved markerer flere strategier ved afkodning, fx *genkendelse af stavemønstre, som baserer sig på hele ord, morfemer, rimdele, bogstavfølger, stavelser og selvfølgelig evnen til at koble det enkelte bogstav til en passende lyd*¹⁴. De påpeger, at mange opfatter det, at kunne afkode, som en færdighed hvor det udelukkende handler om, at kunne koble bogstav og lyd, men at der også er andre strategier i anvendelse. Det være sig fx ved ord, hvor udtalen ændres på grund af bogstavfølger, som i *dukke*. De udskifter ordet *afkodning* med ordet *ordlæsefærdigheder*, da de ønsker at gøre læseundervisere bevidste om, at en læser bruger flere strategier ved læsning af et ord, og at det derfor er en nødvendighed, at der undervises i hensigtsmæssig strategibrug til ordlæsning med principperne bag ords stavemønstre. Jeg vil afslutte min definition af læsning med et synspunkt fra Merete Brudholm, som påpeger, at læsekompetence er en teknik, men gør opmærksom på at det ikke er en fortolkningsfærdighed.

Definition af profilområderne

Der er fokus på tre profilområder når der testes inden for læsning i dansk. Det er henholdsvis **afkodning**, **sprogforståelse** og **tekstforståelse**¹⁵. Begreberne hænger tæt sammen når vi taler læsning. De er alle tre vigtige i processen mod det, at blive en god

¹³ Carsten Elbro, *Læsning og læseundervisning*, side 30

¹⁴ *Læsepædagogen* – Artikel: *Læseformlen, et undervisningsredskab*.

¹⁵ Jeg vil i denne opgave sidestille tekstforståelse og læsefærdighed.

Af Trine Kristensen, studienummer: 280147 Bacheloropgave skrevet i dansk.

Dato: 07.05.2012

Vejleder: Inger Maibom og Bodil Riiskjær

læser, som kan *læse sikkert og hurtigt med forståelse og indlevelse*¹⁶, hvilket jo er det vi sigter imod.

Afkodning/ordlæsefærdigheder

Afkodningen er: *Læsningens tekniske aspekt*¹⁷.

*Ved afkodningen bevæger man sig fra den skriftligt kodede meddelelse til en identifikation af ordene – med alt hvad det indebærer af genkendelse af ordenes generelle betydning, lyd og grammatiske egenskaber. Når et ord er afkodet, kan man normalt både udtale det og afgøre, hvad det betyder. ... Afkodningen er noget helt særligt for læsning; man afkoder kun tekst når man læser*¹⁸.

I Afkodningsprocessen skal der ske det, at de sorte klatter på papiret bliver bearbejdet i en fonem-grafem-korrespondance. Meningen er, at omdanne de sorte klatter til en egentlig genkendelse af ordene. I modsætning til forståelsesprocessen, så kan afkodningsprocessen automatiseres. Det er muligt at have en veludviklet og god afkodningsteknik med god hastighed og præcision i afkodningen af de enkelte ord, og samtidigt have en begrænset forståelse af det læste. Her kommer *Carsten Elbros* formel i spil. Når enten afkodning eller sprogforståelse ikke fungerer, vil læsefærdigheden være lig nul. Prøv fx at læse denne korte finske sætning: *se voidaan dekoodata, mutta ei tarkoita*. Den giver ingen mening, men det er muligt at afkode den. Det samme gør sig gældende ved fx læsning af nonsensord.

Sprogforståelse:

*Sprogforståelsen omfatter alle de komponenter, som leder til, at man kan gendanne et forestillingsindhold på basis af opfattede ord*¹⁹. Men sprogforståelse er ikke særlig for læsning. Det er derimod en færdighed der omfatter alle de komponenter, som leder til, at man kan gendanne et forestillingsindhold på basis af opfattede ord²⁰. Derfor kan man også anvende færdigheden ved at lytte. *Vi bruger mange af de samme færdigheder, når vi forstår det talte, som når vi forstår det skrevne. Derfor er sprogforståelse et vigtigt fundament for læseforståelse*²¹. Fungerer sprogforståelsen ikke, vil udbyttet af det læste

¹⁶ Fælles Mål for dansk – Det skrevne sprog – læse, trinmål 9. klasse

¹⁷ Merete Brudholm, *Læseforståelse – hvorfor og hvordan?*, side 27

¹⁸ Carsten Elbro, *Læsning og læseundervisning*, side 29

¹⁹ Carsten Elbro, *Læsning og læseundervisning*, side 30

²⁰ Carsten Elbro, *Læsning og læseundervisning*, side 30

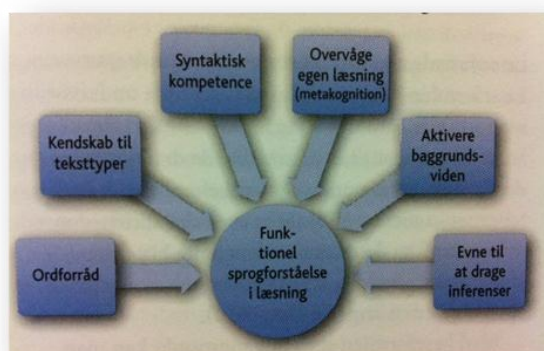
²¹ *Læsepædagogik* – Artikel: *Læseformlen, et undervisningsredskab*

Af Trine Kristensen, studienummer: 280147 Bacheloropgave skrevet i dansk.

Dato: 07.05.2012

Vejleder: Inger Maibom og Bodil Riiskjær

ikke være læseforståelse, men derimod vil læsningen komme til at fungere som fx en højtlesning på et sprog man ikke forstår. Volapyk. Det er et kendskab til sproglige billeder, underforståede meninger, kendskab til tekstens verden, kendskab til sætnings opbygning mv., der kendetegner sprogforståelse. Herunder er opstillet en model, som iflg. *Karina Bek* og *Trine Nobelius*, viser nogle af de elementer der er nødvendige når der skal opnås en funktionel sprogforståelse i læsning. En sprogforståelse der sammen med ordlæsefærdigheder er tilstrækkelig for at opnå sikre læsefærdigheder.

Tekstforståelse

Tekstforståelse er evnen til at forstå et skrevet sprog. Det er evnen til at kunne identificere og afkode trykte ord, forstå tekstens syntaks og danne inferenser. Tekstforståelse, eller læseforståelse er med andre ord, det der kommer ud i den sidste ende, hvis vi forudsætter at afkodning/ordlæsefærdigheder og sprogforståelse er velfungerende færdigheder.

*Leseforståelse innebærer å utvinne og skape mening ved å gjennemsøke og samhandle med skrevet tekst*²². Ivar Bråten mener, at det for det første handler om, at udvinde den mening som forfatteren på forhånd har lagt i sin tekst. Den bogstavelige mening, hvor man gennemsøger teksten, er mest mulig tro mod teksten og varetager tekstens bogstavelige ordlyd. Hverken mere eller mindre - som han udtrykker det. For læseren kan få en **dybere** forståelse af det læste, må der skabes en mening med udgangspunkt i teksten. Det handler om, at man selv skal give teksten mening. Det handler om at *skape mening i eget hode, ved*

²² Ivar Bråten, *Leseforståelse – lesning i kunnskapssamfunnet – teori og praksis*, side 11

Af Trine Kristensen, studienummer: 280147 Bacheloropgave skrevet i dansk.

Dato: 07.05.2012

Vejleder: Inger Maibom og Bodil Riiskjær

å forene tekstens bidrag med eget bidrag hentet fra allerede eksisterende kunnskaper om tekstens tema og verden for øvrigt²³. Det kræver altså, at læseren har udviklet en metakognitiv bevidsthed for at kunne navigere i tekstens univers, for at få en dybere forståelse af det læste. Det kræver en interaktion mellem tekst og læser.

Læseforståelse er målet for læsningen. Og et meget vigtigt mål at opnå for det enkelte individ. Ivar Bråten formulerer det således: *Leseforståelse er en helt avgjørende form for kompetanse i et kunnskapssamfunn som vårt. Og dette gjelder ikke bare innenfor utdanningssystemet, hvor forståelse av ulike typer tekster er og bliver en viktig side ved elevenes kunnskapstilegnelse. Å kunne lese med forståelse og forstand er minst like viktig utenfor utdanningssystemet, for fullverdig deltegelse i arbeids- og samfunnsliv*²⁴.

Vi har i Danmark en målsætning omkring, hvad vi gerne vil med undervisningen i dansktimeerne. En målsætning der understreger vigtigheden i det, at kunne læse og forstå. *Undervisningen skal udvikle elevernes udtryks- og læseglæde og kvalificere deres indlevelse og indsigt i sprog, litteratur og andre udtryksformer.* Eksplicit er der formuleret trinmål efter 9. klassesetning, som gør målsætningen mere konkret i forhold til hvordan vi som lærere, kan agere i forhold til at opfylde fagformålet. Vi skal i vores undervisningsplanlægning tænke ind, at eleverne efter 9. klassesetning skal være i stand til at:

- *læse sikkert og hurtigt med forståelse og indlevelse*
- *forstå og bruge forskellige kilder målrettet og kritisk*

Derfor er det en færdighed, som skal læres. Det er en aktiv proces, som udvikler sig livet igennem. Men læseforståelsen, opstår som sagt kun hvis afkodning/ordlæsefærdigheder og sprogforståelse er på plads. *Den samlede læsefærdighed er et produkt af de to komponenter, afkodning og sprogforståelse, idet ingen af dem kan undværes i almindelig, forståelsesorienteret læsning*²⁵.

☞ Jeg har i min indledning lavet en præsentation af, hvorfor de nationale test er blevet en del af vores skole- og evalueringskultur, og gjort klart hvorfor jeg mener det er vigtigt at anvende elevernes testresultater i et fremadrettet didaktisk perspektiv. Jeg har beskrevet

²³ Ivar Bråten, *Leseforståelse – læsning i kunnskapssamfunnet – teori og praksis*, side 12

²⁴ Ivar Bråten, *Leseforståelse – læsning i kunnskapssamfunnet – teori og praksis*, side 9

²⁵ Carsten Elbro, *Læsning og læseundervisning*, side 30

Af Trine Kristensen, studienummer: 280147 Bacheloropgave skrevet i dansk.

Dato: 07.05.2012

Vejleder: Inger Maibom og Bodil Riiskjær

---

min metode, empiri og har lavet en definition af læsning, test og de profilmråder, der testes i i læsetesten. Herigennem er skabt en fælles forståelsesramme for den videre læsning af min opgave. For at kunne komme min problemformulering et svar nærmere, vil jeg i det følgende præsentere min analyse af demotesten i dansk for 2. klassetrin.

Analyse af demotest: Dansk læsning 2. klassetrin

For at kunne lave en vurdering af, om testen egentlig tester det den påstår, og for efterfølgende at kunne diskutere hvordan vi kan bruge testresultaterne i et fremadrettet didaktisk perspektiv, vil jeg i det følgende lave en analyse af den demotest, som er tilgængelig på *Undervisningsministeriets hjemmeside*²⁶ i dansk for 2. klassetrin.

Det at anvende test, kan være en effektiv metode til at indsamle informationer om elevernes læsning på. Men når man anvender test er det mindst lige så vigtigt at vide hvad der ikke testes, som det der testes. Jeg vil benytte mig af bogen *At vurdere læremidler i dansk* af *Dorthe Carlsen* og *Jens Jørgen Hansen*, som et hjælpende redskab i min analyse. Man kan sætte spørgsmålstejn ved, om en test kan sidestilles med et læremiddel, og om analysemodellen fra bogen kan anvendes konstruktivt i analysearbejdet med en test. Jeg vil nu argumentere for, hvorfor jeg mener bogen og analysemodellen kan anvendes.

Læremidler er karakteriseret ved at have mange forskellige udformninger. Det kan være litterære tekster, sagtekster, film, undervisningssystemer, billeder, forskellige afkrydningsopgaver, aviser, foredrag mv. Læremidler er iflg. *Dorthe Carlsen* og *Jens Jørgen Hansen*, de midler der bringes ind i undervisnings- og læringsammenhænge med elevens læring som mål²⁷. Da jeg oplever testning af danske elever som et middel til at gøre vores elever dygtigere, mener jeg modellen kan bruges. Og da jeg, som lærer, også ser det som sandsynligt at anvende opgavetyper som i demotesten, i min undervisning, vil jeg anse det som validt, at anvende egnede dele af analyseformen fra *At vurdere læremidler i dansk* i mit analysearbejde. Jeg vil bruge dele af analysemodellen og derudover lave nedslag i de enkelte opgaver i demotesten, for at fremføre nogle konkrete og overordnede pointer. Jeg vil ikke gennemarbejde alle opgaver i testen, da elevernes tests jo er adaptive

---

²⁶ <https://demo.testogprøver.dk/> - Grunden til at jeg vælger demotesten er, at offentligheden ikke har adgang til de 'rigtige' test, ej heller test som tidligere har været anvendt.

²⁷ *At vurdere læremidler i dansk*, side 9

Af Trine Kristensen, studienummer: 280147 Bacheloropgave skrevet i dansk.

Dato: 07.05.2012

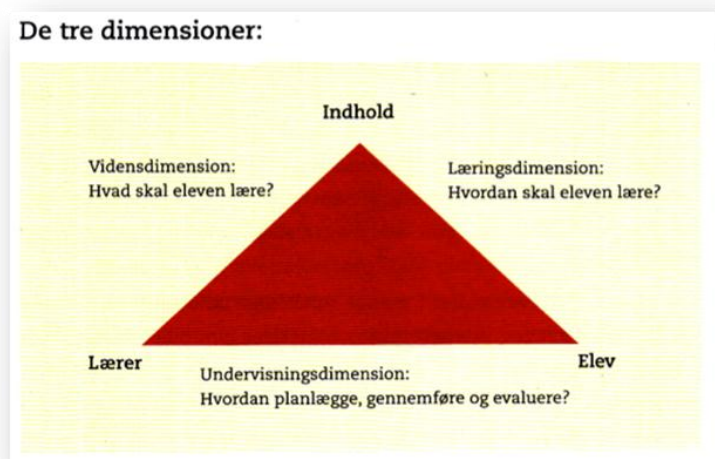
Vejleder: Inger Maibom og Bodil Riiskjær

og hver enkel elev vil sidde med hver deres unikke test med opgaver som ikke har set offentlighedens lys, i det øjeblik testen gennemføres. Desuden er formålet med demoopgaverne, at eleverne skal finde ud af hvordan man svarer på de forskellige opgavetyper, og ikke om man kan svare rigtigt.

Tre dimensioner er på spil når nogen vil lære nogen noget

Dorthe Carlsen og Jens Jørgen Hansen har i bogen *At vurdere læremidler i dansk*, opsat en didaktisk model/trekant for de dimensioner de mener kommer i spil, når *nogen vil lære nogen noget*²⁸. Modellen består af tre dimensioner, der fremstiller undervisningen som et samspil mellem lærer og elev(er) omkring et givent indhold²⁹. Den kan bruges af læreren som et værktøj når denne skal analysere og vurdere et læremiddel, eller som jeg har valgt at bruge den til analyse af en test. De førnævnte tre dimensioner er henholdsvis *en vidensdimension, en læringsdimension og en undervisningsdimension*.

Vidensdimensionen handler om **hvad** eleven skal lære. Læringsdimensionen om **hvordan** eleven skal lære. Og undervisningsdimensionen om hvordan man som lærer skal **planlægge, gennemføre og evaluere** sin undervisning.

Jeg vil tilføje den didaktiske model et par ekstra elementer, for at tilpasse den yderligere til analyse- og vurderingsarbejdet med den nationale test. De tilførte elementer er i det

²⁸ Dorthe Carlsen og Jens Jørgen Hansen - *At vurdere læremidler i dansk*, side 9

²⁹ Dorthe Carlsen og Jens Jørgen Hansen - *At vurdere læremidler i dansk*, side 24

Af Trine Kristensen, studienummer: 280147 Bacheloropgave skrevet i dansk.

Dato: 07.05.2012

Vejleder: Inger Maibom og Bodil Riiskjær

---

følgende markeret.

Vidensdimensionen kommer til at hedde: Hvad skal eleven lære/**testes i**?

Læringsdimensionen kommer til at hedde: Hvordan skal eleven lære/**testes**?

Undervisningsdimensionen kommer til at hedde: Hvordan man som lærer skal planlægge, gennemføre og evaluere sin undervisning, samt **anvende testresultaterne i et fremadrettet didaktisk perspektiv.**

Hvad skal eleven lære/testes i?

Der testes i læsning for at klarlægge elevernes individuelle kundskaber og færdigheder, indenfor profilområderne afkodning, sprogforståelse og tekstforståelse, med henblik på lærernes videre tilrettelæggelse af undervisningen.

Opgaverne i testen er meget overskuelige. Der er ikke en masse tekst som forklarer hvordan opgaven er sat sammen, som fx *Her er fem svarmuligheder.* osv. Der står korte informationer, som fx *sæt x^{30} .* Det forudsættes, at eleverne kender opgavetyperne på forhånd fra demotest og frivillige test til de forskellige klassetrin, som er tilgængelige på *Undervisningsministeriets* hjemmeside. Ved at give eleverne et forudgående kendskab til opbygningen af opgaverne undgår man, at der i testsituationen bruges unødigt energi på, at eleverne skal forholde sig til disse informationer, og i stedet kan de koncentrere sig om strukturen og opgaverne³¹.

Herunder trinmål som eksplicit viser sammenhængen mellem den nationale test, og *Fælles Mål for dansk*, trinmål efter 2. klassetrin når der tænkes specifikt på læsning:

- *anvende sikre og automatiserede afkodningsstrategier til læsning af almindeligt brugte ord i alderssvarende tekster.*
- *læse sprogligt udviklende tekster og bruge enkle læseforståelsesstrategier.*

Implicit ligger dette trinmål efter 2. klassetrin også i testen: *søge forklaring på ukendte ord*, da eleverne i kraft af den adaptive opbygning af testen - opgavernes stigende sværhedsgrad ved rigtige svar, givetvis vil støde på svære og ukendte ord. Eleverne vil ikke

---

³⁰ Eksempel på den overskuelige opgave, se bilag 4

³¹ Det anbefales af Undervisningsministeriet at man som lærer anvender demotestene, så eleverne kan få kendskab til hvordan man finder svaremulighederne, retter osv.

Af Trine Kristensen, studienummer: 280147 Bacheloropgave skrevet i dansk.

Dato: 07.05.2012

Vejleder: Inger Maibom og Bodil Riiskjær

---

have en ordbog eller en computer at søge svar i, men vil i cloze-opgavetyperne måske kunne støtte sig til konteksten af omgivende ord, og på den måde søge forklaring på ukendte ord. Det er en strategi der kan forventes, da testen er opbygget sådan *at alle elever (i hvert fald i princippet) vil svare forkert på halvdelen af de opgaver de præsenteres for...*³² Når dette faktum tages i betragtning, vil det være realistisk at antage eleverne vil støde på, for dem, ukendte ord og søge svar på hvad de betyder.

De nationale test er opstået på baggrund af PISA-undersøgelserne og undersøgelserne som OECDs forskerhold nåede frem til i 2004. Men eleverne testes ikke kun med et nationalt sige for øje, så lærerne kan få nogle resultater at arbejde med, i forhold til deres videre tilrettelæggelse af undervisningen. Der ligger indirekte også et globalt perspektiv i det, at vores børn og unge gennemfører obligatoriske nationale test. Det gør der, fordi vi i Danmark gerne vil kunne sammenligne os positivt med de andre OECD-lande, når PISA-testene bliver gennemført. Hvilket de gør løbende. Herunder ses resultaterne af de 30 OECD-landes PISA-test i 2006. Det ses at Danmark ligger ca. midt i feltet. Der er altså plads til forbedring.

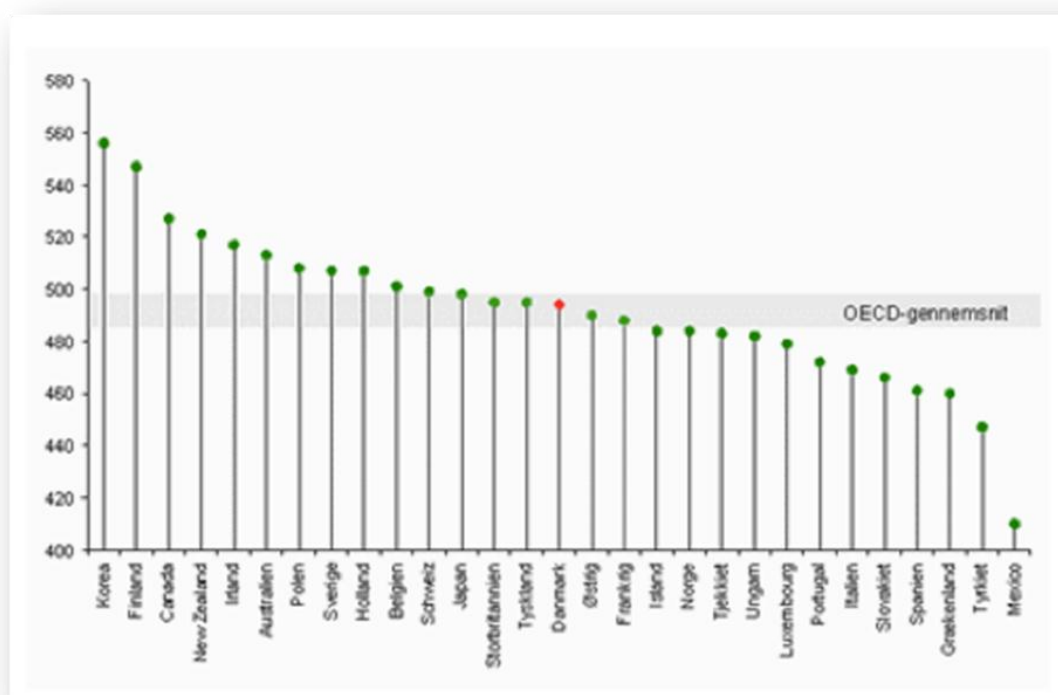
---

³² Lis Pøhler og Søren Aksel Sørensen – *Nationale test og anden evaluering af elevernes læsning*, side 17

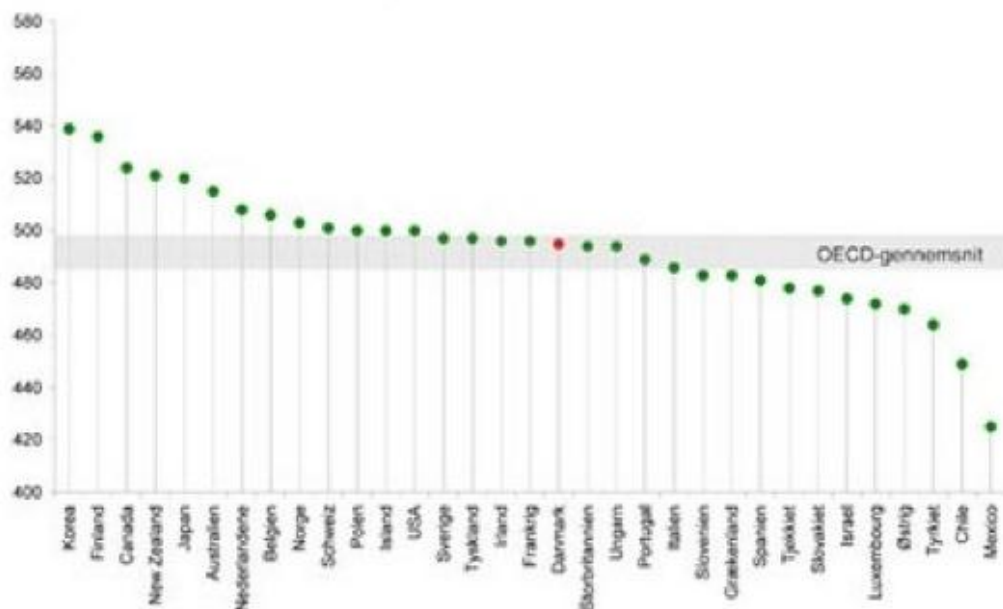
Af Trine Kristensen, studienummer: 280147 Bacheloropgave skrevet i dansk.

Dato: 07.05.2012

Vejleder: Inger Maibom og Bodil Riiskjær

Til sammenligning ligger vi i 2009 ca. på samme niveau, som ses i illustrationen herunder.

Det er naturligvis meget interessant at se hvorledes det næste diagram i rækken af

testresultater kommer til at se ud, set i lyset af, at vi i 2010 fik indført de nationale test, og hele ideen bag testene. Svaret bliver offentliggjort i december 2013.

Hvordan skal eleven lære/testes?

Eleverne skal bruge den viden indenfor læsning, som de har tilegnet sig, forud for testsituationen. Det forudsættes, at eleverne kender til hvordan testen er opbygget og hvordan opgaverne besvares, inden testen påbegyndes.

Testen består af computerbaserede markeringsopgaver. Opgavetyperne er typisk af multiple choice- eller clozeopgavetyper - typisk med fem svarmuligheder, hvoraf eleven skal markere det ene, som er det rigtige. Om clozeopgaver: *Der er dog nogenlunde forskningsmæssig enighed om at clozetesten er en såkaldt kohærens-/ kohæsiions-test. Dvs. at den udfordrer sprogbrugerens evner til at skabe sammenhæng i en tekst. Vi fjerner nogle ord der, som alle andre ord, er med til at skabe sammenhæng i teksten for læseren. Hvis man mener at læserens evne til at skabe sammenhæng er lig forståelse, så måler cloze-testen læserens forståelse eller tekstens forståelighed*³³. Der kan ikke sættes for mange streger eller krydser i testen ved klik med musen, og et manglende svar forhindrer ikke i at man kan gå videre i opgaven, men vil fremstå som et forkert svar. Testen gennemføres typisk på 45 minutter. Elever som har særlige behov, skal også gennemføre de nationale test. Disse elever har mulighed for at bruge de hjælpemidler, som de anvender til dagligt. Det kan være elever med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse eller andre specifikke vanskeligheder. Enkelte elever fritages for testene hvis det skønnes, at afvikling af testen ikke kan bidrage til en løbende evaluering af elevens udbytte af undervisningen, i det fag der testes i.

Hvordan skal læreren planlægge, gennemføre og evaluere, samt anvende testresultaterne i et fremadrettet perspektiv

Planlægning og gennemførelse

I planlægningsfasen inden gennemførelse af de nationale test, skal læreren sørge for, at eleverne i klassen bliver gjort bekendt med opgavetyperne i testen. En decideret lærevejledning finder man ikke til testene. Derimod findes der en omfattende brugervejledning i tilknytning til de nationale test, let tilgængelig, på forsiden af Undervisningsministeriets forside for test. Brugervejledningen indeholder informationer

³³ Mikal Elkan, *Cloze-testen som redskab til undervisning i sprogfag*.

Af Trine Kristensen, studienummer: 280147 Bacheloropgave skrevet i dansk.

Dato: 07.05.2012

Vejleder: Inger Maibom og Bodil Riiskjær

om forberedelse, bookning, testafvikling og testresultater. Der findes dog ikke pædagogiske og didaktiske vejledninger til lærerens virke i forbindelse med testning. Disse skal læreren selv stå for at udfylde. Et par enkelte hjælpende spørgsmål til demotesten anbefales dog. *Læreren kan fx bruge demotestene til at forklare eleverne, hvordan testen er opbygget, og hvordan opgaverne besvares ved at stille spørgsmål som*³⁴:

Hvor står spørgsmålet på skærmen?

Hvor kan du finde svarmulighederne?

Hvilke svarmuligheder har du?

Hvilket svar, tror du, er det rigtige?

Hvordan tror du, at du skal markere det?

Hvis du vil ændre dit svar, hvordan tror du så, du gør det?

*Hvordan tror du, du kommer videre til næste opgave?*³⁵

Der findes på samme side også et link, som henviser til *ofte stillede spørgsmål og svar om test og prøver*. Ydermere findes der på siden både telefonnummer og e-mailadresse man kan kontakte en supportafdeling for yderligere vejledning omkring tekniske spørgsmål.

Det er også lærerens opgave af booke sin klasse ind til testen. Dette foregår via nettet og der skal tages hensyn til en række tekniske ting, såsom hvilke konkrete elever der skal gennemføre testen, tidsrum for afvikling mv.

Når testen er booket til bestemt tid, er der tre timer til rådighed for gennemførelse. Som regel kan testen gennemføres på 45 minutter, men nogle elever kan have brug for mere tid og eventuelle indlagte pauser, hvilket er tilladt. Derudover er det lærerens opgave, at sørge for alle elever som er tilmeldt gennemfører.

Evaluering og anvendelse af testresultaterne i et fremadrettet perspektiv

Undersøgelse omkring læreres brug af testresultaterne.

Afsenderen af testen er den danske stat. Staten lægger op til at testen skal bruges, som et pædagogisk redskab, jf. citat i indledningen. Hvordan de mener det skal gøres, får man som sagt ikke nogen forklaring på, men der henvises fra Udenrigsministeriets hjemmeside

³⁴ Undervisningsministeriets hjemmeside.

³⁵ <https://demo.testogprøver.dk/>

Af Trine Kristensen, studienummer: 280147 Bacheloropgave skrevet i dansk.

Dato: 07.05.2012

Vejleder: Inger Maibom og Bodil Riiskjær

til en spørgeskemaundersøgelse, lavet af *Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen*. Undersøgelsen er lavet efter de nationale test er gennemført i 2011, og har til formål at give et indblik i lærernes anvendelse af resultaterne fra de nationale test³⁶. *Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen* sendte spørgeskemaer ud til 533 tilfældigt udvalgte folkeskoler og specialskoler. 2277 lærere besvarede skemaerne. Undersøgelsen er ikke repræsentativ, men vurderes til at kunne repræsentere et bredt udsnit af synspunkter blandt landets lærere³⁷. Det er *Kvalitets- og Tilsynsstyrelsens* vurdering, at undersøgelsesresultaterne kan anvendes som et forsigtigt pejlemærke for de generelle holdninger blandt lærerne. Som det ses i bilaget, bliver testresultaterne anvendt i større eller mindre grad, til bl.a. at *planlægge den videre undervisning, til at vurdere elevernes faglige niveau, til brug i forbindelse med skole-hjem-samarbejdet og til at følge elevernes faglige udvikling siden de frivillige test*. Det ses også i spørgeskemaundersøgelsen, at der er en stigning i anvendelse af testresultaterne fra 2010 til 2011. Man kan som lærer vælge at lade sig inspirere af undersøgelsen, når man skal vælge hvordan man vil bruge elevernes resultater.

De nationale test som pædagogisk redskab.

Staten lægger op til, at vi som lærere skal anvende de nationale test som et pædagogisk redskab. I kraft af den adaptive struktur i testen, hvor eleverne får fastlagt netop deres niveau inden for de tre profilområder, lægges der op til en differentieret undervisning når man vil anvende testresultaterne i et fremadrettet didaktisk perspektiv. *Fordelen ved adaptive test er først og fremmest, at vurderingen af, hvor dygtig eleven er, bliver så sikker som overhovedet muligt*³⁸. Læreren vil altså stå med nogle testresultater, som er så sikre som mulige i vurdering af elevernes niveau indenfor de forskellige profilområder.

☞ Jeg har nu været omkring de tre dimensioner i den didaktiske model/trekant. Jeg vil senere i min opgave komme nærmere ind på, og uddybe, de nationale test som pædagogisk redskab samt lærerens brug af testresultaterne. Herunder også differentieret undervisning. Nu vil jeg fortsætte med analyse af enkelte opgaver fra testen.

Nedslag i demotesten

Inden for profilområdet sprogforståelse bliver der i den nationale test anvendt fem

---

³⁶ Bilag 2

³⁷ Jf. Undervisningsministeriet

³⁸ Carsten Bendixen og Svend Kreiner, *Test i folkeskolen*, side 70

forskellige typer af opgaver, til afdækning af elevernes færdigheder indenfor dette område.

Det være sig:

- Ord der lyder ens (homonymer)
- Faste vendinger
- Navneord
- Udsagnsord
- Tillægsord

Herunder er indsat en opgave fra testen, som tester elevens kendskab til faste vendinger.

Den hører under profilområdet sprogforståelse.

Hvad betyder **gå imod strømmen**?

Sæt et X

- følge sine egne ideer
- tage ud for at svømme
- komme for sent til noget
- være tæt på at drukne

testogprøver.dk

De fleste faste vendinger skal forstås i overført betydning. Ved eleven ikke det, vil det som det første være naturligt, at prøve at finde nogle sammenhænge mellem ordene i opgaven og svarmulighederne, og på den måde prøve at resonere sig frem til svaret. Ved eleven, at ordet *strømmen* ofte forbindes med vand, vil svar to og fire være oplagte valg. Ordet *gå* kunne forbindes med det at **tage ud for at svømme**, altså svar to. Prøver man at forbinde *imod* med svarmulighederne kunne det, at *komme for sent til noget* være et valg, da man her har tiden **imod** sig. Det kunne også være svar et, for hvis man følger sine egne ideer, er man måske lidt **imod** de andres ideer. Det kræver en vis grad af abstrakt tankegang, at kunne resonere på den måde. Og da man ikke entydigt kan udlede et svar, må det siges at være en strategi der ikke kan betragtes som værende hensigtsmæssig, men som er sandsynlig. Det at *gå imod strømmen* skal forstås i overført betydning. Der er i denne

Af Trine Kristensen, studienummer: 280147 Bacheloropgave skrevet i dansk.

Dato: 07.05.2012

Vejleder: Inger Maibom og Bodil Riiskjær

opgave ikke nogen kontekst i form af illustrationer og omgivende ord, som kan hjælpe læseren med sprogforståelsen. Netop indenfor sprogforståelse spiller konteksten en central rolle. *Konteksten er af helt anderledes stor betydning ved sprogforståelse end ved afkodning af ord*³⁹. For at svare rigtigt på denne opgave, skal eleven altså kende vendingen på forhånd, da der ikke er givet noget hjælp i form af illustrationer og omgivende ord. Man kan sige at én af svarmulighederne lægger op til hjælp, da det ene svar jo er det rigtige. Det ved eleven, men hvis denne ikke kan forbinde spørgsmålet med nogle af svarene, vil det hernæst være sandsynligt at eleven gætter. *Holger Juul*, lektor ved center for læseforskning, påpeger at der er 20% chance for at *gætte* det rigtige svar i en opgave med fem svarmuligheder. Dette er naturligvis logisk, men en faktor der ikke er uden betydning. Jeg vil i mit afsnit, *vurdering og diskussion*, vende tilbage til emnet om at gætte sig frem til svar på opgaverne.

Opgaven tester tydeligvis elevens sprogforståelse. Men der er også et element af afkodning heri, da eleven **selv** skal læse sig igennem sin opgave, og derigennem slet ikke kan undgå at afkode ordene. Derfor vil det resultatet der fremkommer, ikke alene være et billede på elevens sprogforståelse, det vil også i en grad være et billede af afkodningsfærdigheder.

Her ses en anden opgave fra den nationale test, som også tester elevens sprogforståelse. Denne opgave hører under den opgavetype, hvor eleven skal finde homonymer.

³⁹ Carsten Elbro, *Læsning og læseundervisning*, side 33

Af Trine Kristensen, studienummer: 280147 Bacheloropgave skrevet i dansk.

Dato: 07.05.2012

Vejleder: Inger Maibom og Bodil Riiskjær

Her er udeladt tekst, altså er afkodningsdelen i opgaven udeladt. Dette gør, at opgaven bliver mere målrettet som en egentlig sprogforståelses-opgave, da eleven skal kunne abstrahere fra ordets betydning og fokusere på sprogets form for at løse opgaven rigtigt og finde homonymerne. Hvis eleven ikke umiddelbart kan løse opgaven, han eller hun foranlediges til at søge svaret på opgaven på anden vis. Det kunne være ved at vurdere ordenes betydningsindhold, det semantiske felt. Ud fra en sådan fremgangsmåde ville man forbinde legeredskaberne med hinanden (skateboard, drage og gyng). Og man ville forbinde dyrene med hinanden (drage og dinosaur), da de kunne tænkes at tilhøre den samme kategori. Det er imidlertid kun *drage* og *drage* der lyder ens, og disse der skal markeres.

☞ Jeg har brugt den didaktiske trekant/model i min analyse af demotesten, for at give et indblik i hvad der er på spil omkring den nationale test, både for lærer og elev. Derudover har jeg lavet enkelte nedslag i opgaverne for at stille skarpt på nogle overordnede problemstillinger i forbindelse med profilområdet sprogforståelse. Jeg vil i mit næste afsnit gå ind i den vurderende og diskuterende del af min opgave.

Vurdering og diskussion

Hvis vi som lærere skal kunne anvende testresultaterne hensigtsmæssigt i forhold til den enkelte elev, og de svagheder denne måtte have, må vi være sikre på at testen giver os et reelt og nuanceret billede af elevernes evner, indenfor de specifikke profilområder. Derfor er det af stor vigtighed, at man som lærer stiller sig kritisk overfor de nationale tests, og gør et stykke arbejde ud af at dykke ned i dem, og i den debat der udspiller sig omkring dem, i det omfang det er muligt. Det er vigtigt, at sætte sig ind i hvad testene kan og hvad de ikke kan, for dermed at blive bedre rustet til at kunne navigere didaktisk i forhold til elevernes testresultater. Når jeg skriver man skal forholde sig kritisk, er det ikke fordi jeg mener man skal være negativ overfor test, men være en god, professionel og grundig lærer.

Sprogforståelse i 2. klasse

Jeg har i min analyse arbejdet med opgaver fra testen der omhandler sprogforståelse. Man kan spørge sig selv om opgaven, omhandlende det at *gå imod strømmen*, kun tester det som er hensigten, da der jo er et element af afkodning i opgaven også. Opgaven med billederne hvor eleverne skal finde homonymer, udelukker derimod afkodningsfaktoren,

da der ingen tekst er, som skal afkodes for at finde det rigtige svar. *Ideelt set skulle man teste dette profilområde alene ved hjælp af lyd og billeder, så afkodningsfaktoren blev elimineret*⁴⁰. Derved ville det endelige billede af elevens sprogforståelsesfærdigheder være mere præcist, og man ville som lærer bedre kunne skelne mellem de profilområder, der skal sættes ind overfor. Da jeg interviewede tre børn fra 2.A efter testen og spurgte dem om der var nogle svære opgaver i testen, svarede de, alle at opgaverne med billederne hvor man skal finde det samme ord var de sværeste. Grunden hertil var, at flere af billederne kunne de ikke se hvad skulle forestille. Jeg så selv mange af opgaverne ved 2.B's afvikling af testen, og der var også billeder i denne type af sprogforståelsesopgaver, jeg selv ikke kunne gennemskue. Det mener jeg giver stof til eftertanke.

I den første af de to opgaver inden for profilområdet sprogforståelse, bliver eleverne testet i hvor gode færdigheder de har i det, at kende til faste vendinger. Der indgår en lang række faste vendinger i alle sprog, ikke mindst det danske. Eksempler på sådanne vendinger kan være at, *tage sig en skraber, være på herrens mark, stikke hovedet i busken* osv. Hvis man i sociale sammenhænge misforstår pointen i vendinger som disse, kan man naturligvis blive gjort grundigt til grin. Ikke desto mindre er det vendinger, som langt de fleste mennesker med tiden vil komme til at kende, efterhånden som de høres mange gange mens man vokser op, og efterhånden som man finder ud af, at de skal forstås i en overført betydning. *Lærer A* stiller sig dog kritisk overfor at teste eleverne i faste vendinger allerede på 2. klassetrin. *Abstrakte begreber og talemåder i overført betydning er i min optik ikke en naturlig del af en 8 årigs hverdag/ tankeverden*⁴¹. Jeg er selv mor til en pige på 8 år, og kender derfor til aldersgruppen. Jeg er enig i *Lærer As* betragtning. Det interessante er, om det har en indflydelse på elevernes testresultater inden for profilområdet sprogforståelse, at børnene ikke er ældre. Om resultaterne så giver os det reelle billede af elevernes færdigheder. For scorer en elev ikke ret højt, kan det jo godt være at han eller hun ellers er kvik, men måske bare ikke er moden nok til at blive testet inden for emnet. Er de nationale læsetest i 2. klasse bragt for tidligt i spil? Jeg vil ende dette afsnit med et citat, som fortæller, at vi ikke har det endegyldige svar på hvornår børn er i stand til at tænke abstrakt. Børn udvikles forskelligt, men måske kan en tidlig indsats med rette stimuli, være afgørende for om et barn kan være parat til en læsetest som den nationale i 2. klasse, med

⁴⁰ Lis Pøhler og Søren Aksel Sørensen – *Nationale test og anden evaluering af elevernes læsning*, side 27

⁴¹ Citat: *Lærer A*

testområder som sprogforståelse. *I Danmark har der været tradition for at forbinde den formelle læseindlæring til fænomener som læseparathed og læsemodenhed. Officielt har vi sat et snit ved 7 års alderen med reference til blandt andet Piagets stadieteorier. Samtidig har man ment, at myeliniseringen, fedtlaget på nervetrådene til hjernen (myelinskedden), skulle have en vis tykkelse, før børn kunne læse abstrakt, og det skete omkring 7 års alderen. Nyere forskning viser imidlertid, at fedtlaget vokser ved at få intellektuelle impulser, så derfor er spørgsmålet **hvornår** til diskussion ud fra en udviklingstænkning⁴².*

Den nationale test og trinmålene - kvalitative og kvantitative resultater

Testning, som i den måde de nationale test tester på, er en kvantitativ evalueringmetode. Det er den, fordi testen frembringer data i form af målbare eller skalerede enheder⁴³. De resultater der kommer ud af testene viser, hvor meget eller hvor lidt eleverne kan præstere, og hvor meget eller hvor lidt eleverne kan præstere i forhold til andre. For at man skal kunne bruge testresultaterne i et fremadrettet didaktisk perspektiv, må man derfor arbejde analyserende med disse resultater. På den måde kan man sige, *at pædagogiske testning generelt set kun er meningsfuld, når den udføres og analyseres af lærere og andre fagfolk, der har forståelse for den faglige referenceramme, testen er bygget op omkring⁴⁴.*

Men giver det mening ikke at have den kvalitative side af elevernes læsefærdigheder med i en test som den nationale? Den nationale test i dansk er afgrænset og tester kun inden for ét af CKF-områderne, nemlig *det skrevne sprog – læse*.

I min analyse af testen belyser jeg nogle trinmål inden for læsning, som testen tydeligt tilgodeser. Men der er også trinmål efter 2. klassetrin indenfor området *det skrevne sprog - læse*, som læsetesten ikke berører, og som måske gør testen forholdsvis snæversynet, da det at blive en dygtig læser indeholder utrolig mange færdigheder.

- *opnå passende læsehastighed og præcision*
- *genfortælle indholdet og udtrykke forståelse af det læste*

Man fristes til at spørge om passende læsehastighed, og det at kunne genfortælle, ikke er

⁴² Gurli Bjørn Iversen, *Mosaikker i Dansk*, side 342 -343

⁴³ Jf. Carsten Bendixen og Svend Kreiner, *Test i folkeskolen*, side 17

⁴⁴ Carsten Bendixen og Svend Kreiner, *Test i folkeskolen*, side 17

ligeså vigtige trinmål at måle på, og tage hensyn til i planlægningen af sin undervisning. Som eksempel påpegede Carsten Elbro i 2007, at de nationale test mangler en måling af elevernes læsehastighed. Det samme gør Holger Juul i 2012. Holger Juul pointerer, at man kan måle hvor hurtigt de dygtigste elever læser en opgave, og udreder det rigtige svar. Han mener desuden at målingen også vil gavne alle andre elever og testen som helhed. Der er altså enighed blandt læseforskeren og professoren om, at testen kan og bør udvikles. Men vi har med trinmål at gøre, som jeg ikke umiddelbart mener man kan testes i en it-baseret test. For hvordan skal man kunne måle på læsehastighed? Computeren kan måle hvor længe eleven er om at løse en opgave, men ikke sortere i hvor lang tid der er brugt til at læse, til at tænke og til at navigere teknisk i opgaven.

Lektor, dr.pæd. Bo Steffensen, har fulgt udviklingen inden for danskundervisningen i mange år. Han udtaler sig i 2005 om det, at udvikle test. *I danskhæftet⁴⁵ står der, at efter 6. klasse skal man kunne læse 'sikkert med en passende hastighed'. Præcis samme formulering har man brugt ved trinmålet for 9. klasse. I 4. klasse skal man læse 'sikkert og med god forståelse'. Det gør det overordentlig vanskeligt at arbejde med progression ud fra den beskrivelse. Og hvordan skal man udvikle test ud fra den?⁴⁶* Bo Steffensen udtaler sig på baggrund af den tidligere samling af *Fælles Mål for dansk*, men det gør ikke hans iagttagelse mindre interessant. *Fælles Mål* fra 2009 er ikke mindre kompleks, i kraft af bl.a. flere trinmål efter de forskellige klassetrin. Så det er tydeligvis vanskeligt at udtænke og udvikle den perfekte test, som kan teste indenfor alle trinmål, hvis en sådan overhovedet kan konstrueres.

Den adaptive struktur i testene

Det, at testene er bygget op med en adaptiv struktur, er et interessant emne. For er det overhovedet godt det er sådan? Formålet med strukturen er naturligvis, at nå frem til troværdige, sikre og anvendelige målinger af elevernes færdigheder. Bertel Harder kommenterer den adaptive struktur således til *Søndagsavisen* i 2010: *Pointen med de adaptive test er, at de skal rumme udfordringer for alle elever - både de stærkeste og de svageste. Derfor er der ingen elever, der vil få præcis den samme test. Men resultaterne er sammenlignelige på grund af testmetoden⁴⁷.* Carsten Bendixen og Svend Kreiner

⁴⁵ *Fælles Mål*, dansk 2003

⁴⁶ Artikel: *Fælles Mål er for upræcise*

⁴⁷ Artikel: *For og imod de nationale test*, *Søndagsavisen*

mener at den adaptive struktur har flere fordele. At vurderingen af eleven bliver så sikker som muligt. At strukturen gør, at alle elever vil komme til at arbejde med opgaver i testen, som de har mulighed for at løse, fordi opgaverne ideelt set lægger op til 50% rigtige svar. Og, at de dygtigste elever vil blive udfordret i lige så meget som de svageste, og de svageste elever ikke vil være i den situation, at de kan løse færre opgaver end deres dygtigere kammerater. Det lyder jo godt, hvis de svage og de stærke elever bliver udfordret lige meget - hvis det er sådan det forholder sig. Men det kræver, at den grundlæggende opbygning af opgaverne, det de tester i og deres sværhedsgrader er på et noget nær det perfekte niveau i alle henseender. Og hvad gør man så for at sikre sig, at niveauerne er gode nok? *Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen* har bedt læseforsker lektor *Holger Juul*, om at agere dommer i vurderingen af, om det i det hele taget kan lade sig gøre, at producere opgaver til de fire nationale læsetest⁴⁸, som kan bruges til at bedømme de allerdygtigste elevers tekstforståelse. *Holger Juul* mener, at *det allerstørste smertensbarn i de nationale test har været at få udformet tilstrækkeligt mange læseopgaver, som kan udfordre de dygtigste elever*⁴⁹. *Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen* har ladet *Holger Juul* se på nogle af de svære tekstforståelsesopgaver som bruges i testene i dag. Han vurderer at opgaverne rummer så mange problemer, at testene bør udformes helt anderledes. Han mener, at der er en grundlæggende præmis inden for testene, som ikke virker. *Med multiple choice-opgaver, hvor der er 20 pct. sandsynlighed for at svare rigtigt, hvis man gætter fuldstændig tilfældigt, er det svært at lave opgaver, som kun de allerdygtigste elever kan svare rigtigt på. Dermed er der en grundlæggende præmis i de nationale test i læsning, der ikke fungerer*⁵⁰. Han mener ikke at folkene der står bag udformningen af de nationale test har været opmærksomme nok på at gættesandsynligheden skal være lav når det gælder de svære opgaver. *Holger Juul* konkluderer i artiklen, at det er meget, meget vanskeligt at lave opgaver, som kan bruges hensigtsmæssigt i testene, men at det ikke er fuldkommen umuligt. Ydermere vil der være en risiko for, at lærere, elever og offentlighed vil opleve opgaverne som uretfærdige. Som lærer skal man i lyset af dette tage højde for, at elevernes resultater inden for tekstforståelsesopgaverne kan være misvisende i en grad som ikke umiddelbart kan måles. Man må derfor have dette i tankerne, når man efterfølgende vil bruge testresultaterne med et fremadrettet didaktisk sigte.

---

⁴⁸ 2., 4., 6. og 8. klassetrin

⁴⁹ Artikel: *Læseforsker skyder modellen bag de nationale test ned*, folkeskolen.dk

⁵⁰ Artikel på Folkeskolen.dk. *Læseforsker skyder modellen bag de nationale test ned*.

Nu bevæger vi os fra læseforskerniveau til lærerniveau. Da jeg spurgte *Lærer A* om, hvad hendes syn er på den adaptive struktur i testene, svarede hun: *Jeg synes det er helt fint, at testen er opbygget, så den følger elevens niveauer inden for de forskellige områder, men en basisviden/ færdigheder - eller mangel på samme - viser sig jo ikke, hvis nogle elever er afhængige af at få læst op.*

Det er en meget interessant betragtning *Lærer A* ytrer. Jeg vil i det følgende afsnit stille skarpt på netop det, at få opgaver læst højt.

Når opgaverne bliver læst højt for eleverne

Da jeg deltog ved testafviklingen i 2.B på Skole A, fik jeg en indsigt i afviklingen af de nationale test, som overraskede mig **rigtig** meget. Grunden til jeg kom med var, at de manglede hjælp i 2.B, som beskrevet i mit empiriafsnit. De manglede hjælp til højtlesning af opgaverne! Vi var fire voksne, som læste opgaverne højt for eleverne, hvis nogen rakte hånden op og ønskede at få noget læst op. Det var langt over halvdelen af eleverne som fik læst opgaverne højt, kun enkelte sad og læste selv hele tiden. Enkelte elever fik læst næsten alle opgaver højt og andre en mindre del. *Elever med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse eller med andre specifikke vanskeligheder, samt tosprogede elever med utilstrækkelige danskundskaber skal tilbydes de hjælpemidler, som de på grund af deres specifikke vanskeligheder anvender i den daglige undervisning i det fag, der testes*⁵¹. Nu kender jeg Skole A indefra og jeg ved, ikke kun fra mit kendskab til klassen, men også fra *Lærer A*, at eleverne i 2.B er 'helt normale' børn og **ingen** i klassen har nogle af de beskrevne vanskeligheder. Derfor er eleverne i 2.B ikke 'berettiget' til den form for hjælp. Oplevelsen får mig for det første til at tænke, at eleverne jo på ingen måde bliver testet i at læse når afviklingen foregår på denne måde. Derfor vil de resultater, af elevernes færdigheder, læreren får at arbejde med, være alt andet end pålidelige. Man kan dog argumentere for, at der testes inden for profilmrådet sprogforståelse, som jeg tidligere har været inde omkring. For det andet må det jo have en årsag, at lærerne vælger at omgås reglerne for testen på denne måde. Det kan måske være en angst, for at virke som en lærer der ikke slår til, hvis eleverne i klassen scorer dårligt? Eller en frygt for at skulle konfrontere forældregruppen med dårlige resultater? Hvis det er meget vigtigt for klasselæreren at eleverne ikke ender med dårlige resultater i en obligatorisk test, kan man

⁵¹ Lis Pøhler og Søren Aksel Sørensen – *Nationale test og anden evaluering af elevernes læsning*, side 22

Af Trine Kristensen, studienummer: 280147 Bacheloropgave skrevet i dansk.

Dato: 07.05.2012

Vejleder: Inger Maibom og Bodil Riiskjær

også foranlediges til at tro den daglige undervisning bliver tilrettelagt med testresultatet for øje. Eller set i et mere positivt lys, at lærerne ikke vil have deres elever lider et nederlag i forbindelse med testen, pga. tilstrækkelige læsekundskaber ved svære opgaver? For det tredje tænker jeg, at der burde være en form for kontrol af hvorledes testene afvikles, hvis man skal kunne bruge testene som evaluerings- og sammenligningsgrundlag. For det fjerde kan man foranlediges til at tænke, at det er spild af gode skatte kroner at afvikle de nationale test, hvis det foregår på den beskrevne måde. Nu har jeg naturligvis kun observeret én klasse ved gennemførelse af testen, men hvis det generelle billede er ligesådan, vil der være grund til bekymring.

☞ I det foregående afsnit, *Vurdering og diskussion*, har jeg argumenteret for, at der kan være visse problemer med opgavetyperne i testen, som måske kan have en negativ indflydelse på elevernes testresultat. Jeg har vist, at det ikke er alle CKF'er og trinmål der tilgodeses og derfor har jeg sat spørgsmålstegn ved om det er godt nok. Dernæst har jeg berørt den adaptive struktur, samt *Lærer As* pointe vedr. hjælp til oplæsning, og problematikker der kan være forbundet med disse ting. Mit afsnit omkring højtlesning sætter tanker i gang omhandlende kvaliteten af resultaterne. Samt om testen når den bliver brugt på denne måde, overhovedet kan anvendes som læsetest. Jeg vil nu gå ind i temaet omkring det fremadrettede didaktiske perspektiv.

Test som pædagogiske redskaber og testresultater i et fremadrettet didaktisk perspektiv

Pædagogiske redskaber

Som introduktion til emnet om de nationale test som pædagogiske redskaber og det, at anvende testresultaterne i et fremadrettet didaktisk perspektiv, vil jeg starte med at gentage citatet fra indledning fra *Ministeriet for børn og undervisning*.

De nationale test er et værktøj til den løbende evaluering i folkeskolen. Testing er et pædagogisk redskab til lærerne, og de kan bidrage til den videre tilrettelæggelse af

undervisningen⁵².

Der henvises til, at testing er et pædagogisk redskab til lærerne. Denne påstand lægger op til debat. Jeg vil nu komme ind på, om - og hvordan de nationale test kan anvendes som pædagogiske redskaber for læreren. *Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning ved Danmarks Pædagogiske Universitetsskole*, har lavet en undersøgelse der sætter spørgsmålstejn ved, om de nationale test overhovedet kan anvendes som et pædagogisk redskab. *Svend Erik Nordenbo* fra *Dansk Clearinghouse* udtaler til *folkeskolen.dk* i 2009: *Vi ved ikke, hvor mange af de positive indvirkninger af test, der bliver opvejet af de negative indvirkninger, som også kan være knyttet til test*⁵³. *Clearinghouse* har analyseret de seneste 30 års internationale forskning af centrale test, og deres analyse kaster lys over hvad man ved om den pædagogiske anvendelse af test på internationalt plan. *Svend Erik Nordenbo* mener, at der er en række ledsagende problemstillinger ved test, som man skal være opmærksom på. 1) Der mangler viden om, hvordan lærerne fortolker resultaterne af testene. Der findes ikke meget forskning, som viser, hvordan lærere bruger test som pædagogisk redskab. 2) Hvordan lærere anvender testresultaterne i det videre pædagogiske arbejde. 3) Om eleverne lærer mere hvis der bruges test i undervisningen. Til *Svend Erik Nordenbo* argument 1, har jeg tidligere i min opgave været inde på, at *Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen* i 2011 har lavet spørgeskemaundersøgelser omkring læreres anvendelse af testresultater⁵⁴. Som det ses i undersøgelsen bruger lærerne altså testresultaterne, også i en stigende grad, men er det muligt at 'stole på' testresultaterne i sådan grad, at man som lærer kan lade resultaterne indgå som en valid faktor i forhold til sin undervisningsplanlægning? *Svend Erik Nordenbo* peger på at der mangler forskning indenfor området, som kan klarlægge noget omkring hvordan man faktisk kan anvende testresultaterne i et pædagogisk perspektiv og i forbindelse med dette, om eleverne bliver dygtigere af at lærere anvender resultaterne fremadrettet. Der er forskellige faktorer der gør sig gældende omkring validiteten af testresultaterne. Noget som ikke man ikke kan se gennem fingre med, da vi har brug for et reelt billede af eleven, hvis vi skal kunne anvende testresultaterne for elevernes bedste. *Eksempelvis vil faktorer som opfattelsen af, at testen er en high stakes-test, og tiltro til egen dygtighed have en*

⁵² Ministeriet for børn og undervisning. Fakta om de nationale test.

⁵³ Artikel: *Nationale test er ikke et pædagogisk redskab i sig selv*

⁵⁴ Bilag 2

Af Trine Kristensen, studienummer: 280147 Bacheloropgave skrevet i dansk.

Dato: 07.05.2012

Vejleder: Inger Maibom og Bodil Riiskjær

*negativ indflydelse på elevens testpræstation, motivation og selvværd*⁵⁵. Det være sig ligeledes om opgavetyperne er gennemudviklede nok til at teste i det de har til hensigt og om den adaptive struktur betyder noget for resultaterne. Jeg har stillet *Lærer A* dette spørgsmål: Hvad bruger du testresultaterne til fra 2.A? Planlægge den videre undervisning? Til at vurdere elevernes faglige niveau? Til brug i forbindelse med skole-hjem-samarbejdet? Til at følge elevernes faglige udvikling siden de frivillige test? Andre ting? Svar: *Jeg bruger testresultaterne som vejledende til de punkter, du selv har beskrevet. - Og absolut som VEJLEDENDE. Det er for mig væsentligt, at vurdere det HELE barn, og ikke blot ud fra testresultaterne. Eksempelvis har jeg haft klasser, hvor over halvdelen lå under middel, hvilket slet ikke svarer til virkeligheden: Stort set alle elever var langt over middel! Materialet er i mine øjne endnu ikke udviklet i tilstrækkelig grad. Testresultaterne kan ikke være en afspejling af den daglige undervisning på de forskellige skoler, men burde alligevel tilpasses alderstrinnet noget bedre. Man kan forledes til at tro, at klarer børnene testen tilfredsstillende, er alt ok. Der er mange andre faktorer og variable, der spiller ind i undervisningen. For mig er de nationale tests altså KUN vejledende og kan IKKE stå alene: Det er i den daglige undervisning barnets stærke og svage sider ses.*

Nogle af de faktorer og variabler *Lærer A* taler om, har jeg været inde på tidligere. *Lærer A* forklarer, at en test som er ens for alle ville være bedre egnet som evalueringsredskab for hende. En test med en bundgrænse, som også kan udfordre de dygtige elever, for hende vil en sådan test være mere hensigtsmæssig at planlægge didaktisk ud fra. Hun henviser til hendes erfaringer med test i det hele taget, til hendes erfaring med børn og til hendes erfaringer med eleverne i 2.A, som har gennemført de frivillige test for forinden den gældende nationale test. Citat *Lærer A*: *2.a har prøvekørt testen tidligere og det var en meget dårlig oplevelse: Stort set alle følte sig utilstrækkelige bagefter: "Vi bliver jo aldrig færdige" og "Jeg kan slet ikke forstå det, de spørger om" etc.* Der **kan** altså også være problematikker for eleverne, i forbindelse med at skulle gennemføre test. Fx hvis dagen af den ene eller den anden grund har været skæv for eleven. Om det er fordi eleverne i 2.A har haft en dårlig dag, eller om den adaptive struktur og opgaverne var for svære, der har gjort at prøvetestningen ikke gik godt kan være svært at svare på. Set i lyset af, at eleverne ikke til dagligt udviser samme frustration når de arbejder på computeren. Jeg spurgte

⁵⁵ Carsten Bendixen og Svend Kreiner, *Test i folkeskolen*, side 168

Af Trine Kristensen, studienummer: 280147 Bacheloropgave skrevet i dansk

Dato: 07.05.2012

Vejleder: Inger Maibom og Bodil Riiskjær

eleverne i 2.A om hvordan deres humør var lige efter de var færdige med testen. De fleste børns humør var uændret, eller var blevet lidt bedre. Fem børn var dog i lidt dårligere humør⁵⁶. To af disse børn synes testen var *rigtig svær* og en synes at testen var *temmelig svær*⁵⁷. Det kan dog være vanskeligt at bedømme om der er en sammenhæng derimellem, for da jeg interviewede en af drengene efter testen og spurgte ham hvorfor hans humør var blevet bedre efter testen, svarede han, at det var fordi han kunne komme ud og holde frikvarter. Men testen havde været kedelig og træls. Jeg forestiller mig at en sådan oplevelse i testsituationen vil give et billede af en elev, hvis humør er blevet lidt dårligere efter testen, så her er der altså en misforståelse der gør, at jeg ikke kan regne 100% med spørgeskemaerne. Min generelle opfattelse af 2.A var dog at eleverne synes det var spændende at skulle lave noget lidt andet end de plejer.

Differentiering i læseundervisningen

Hvis man som lærer mener at kunne anvende testresultaterne som en del af den evaluering der kan ligge til grund for den fremadrettede didaktiske praksis, så lægger resultaterne op til en differentieret undervisning. Det gør de i kraft af den adaptive struktur og de forskellige profilområder der testes i, og heraf individuelle testresultater. Strukturen i testen vil komme med et svar på, om der fx kan være brug for at sættes ind overfor profilområdet afkodning. Der er som regel stor forskel på hvor langt elever i 2. klasse er nået i deres læseudvikling. Nogle læser allerede nu flydende, mens andre sidder og staver sig gennem de fleste ord. *De børn, som læser flydende, kan identificere ord og forstå teksten samtidig. Det barn der ikke kan læse flydende, må rette sin opmærksomhed mod ordafkodningen og forhindres derved i af koncentrere sig om forståelsen af teksten*⁵⁸. Dette har betydning for hvad eleverne har brug for at læse, for at kunne blive ved med at udvikle deres læsefærdighed. De af eleverne på dette klassetrin, som har problemer med afkodningen, har brug for at få styrket denne. Derfor kunne en sekventiel retning være god at gå, fordi de basale færdigheder skal være grundlagt inden læseudviklingen kan tage fart. Netop med hensyn til ordafkodning pointerer Ivar Bråten: *Det er godt dokumenteret at det er en sammenheng mellom ordavkodningsfertigheter og leseforståelse (Vellutino*

---

⁵⁶ Bilag 5

⁵⁷ Bilag 5

⁵⁸ Ingvar Lundberg og Katarina Herrlin, *Det gode læseforløb – kortlægning og øvelser*, side 16

Af Trine Kristensen, studienummer: 280147 Bacheloropgave skrevet i dansk.

Dato: 07.05.2012

Vejleder: Inger Maibom og Bodil Riiskjær

2003) Denne sammenhengen er spesielt sterk i barneskolealderen⁵⁹, hvor problemer med å oppnå flytende ordavkodning ser ut til å være den viktigste og vanligste årsaken til dårlig leseforståelse⁶⁰.

Med *bottom-up*⁶¹ systemet er hensigten at lære eleverne at bogstaverne representerer lyde og at lære dem grafem-fonem-forbindelserne. Hvis man ikke mestrer denne kunnen, vil man ikke kunne lære at afkode. Kun at satse på den sekventielle tilgang og ikke på den holistiske, vil være hensigtsmæssigt i starten, men ikke i lengden. *Det der undervisningsmæssigt ser ud til at give de bedste resultater er en læseundervisning der baserer sig på en interaktiv læsemode, dvs. en læsemodel der henter sin næring gennem implementering og anvendelse af principper fra såvel holistisk som sekventiel side.* Det handler om at tilrettelægge sin undervisning så den både styrker og udvikler den enkelte elevs interesser, forudsætninger og behov, og så den indeholder fælles oplevelser og erfaringsgivende situationer, der forbereder eleverne til at samarbejde om at løse opgaver⁶². Det er nødvendigt i en differentieret undervisning, at sætte individuelle mål for læsning og skrivning.

konklusion

En test kan, lige meget hvor god den er, aldrig stå alene. Når der i den nationale test testes indenfor meget få trinmål i CKF-området læsning, kan man ikke bruge testresultaterne til at give et fyldestgørende billede af elevernes læseniveau. Dertil er så mange fagformål at forholde sig til, at ikke alle disse kan testes i en it-baseret test. Det være sig fx læsehastighed og evnen til at genfortælle. Det er altså de kvalitative trinmål, som ikke tilgodeses i testen. Det som testen kan, er at frembringe de kvantitative målbare resultater.

Man skal have sat sig godt og grundigt ind i, hvad testen kan og hvad den ikke kan inden man tager stilling til, om man vil anvende resultaterne med et fremadrettet didaktisk sigte. Jeg har i min opgave gjort klart, at den nationale test ikke er 100% gennemført.

- Der er opgavetyper som tester flere ting ad gangen, hvilket gør resultaterne indenfor de specifikke profilområder upræcise.

⁵⁹ Børn som er 7 – 12 år tilhører denne kategori

⁶⁰ *Leseforståelse*, side 47

⁶¹ Merete Brudholm, *Leseforståelse – hvorfor og hvordan*, side 21

⁶² Fælles Mål for dansk, Undervisningsdifferentiering

Af Trine Kristensen, studienummer: 280147 Bacheloropgave skrevet i dansk.

Dato: 07.05.2012

Vejleder: Inger Maibom og Bodil Riiskjær

- Der kan være problemer med den adaptive struktur, som måske ikke virker efter hensigten hos alle elever.
- Profilmrådet sprogforståelse kan være sat for tidligt i spil, da børn i 2. klasse måske endnu ikke er klar til at håndtere abstrakte begreber og talemåder i overført betydning.
- Opgavetyperne kan være så svære at gennemskue, at de ikke giver mening, og eleverne derfor gætter sig frem eller springer opgaven over.
- Gættesandsynligheden kan anses som værende for stor, hvilket kan give misvisende resultater.
- Hvis reglerne/anvisningerne for afviklingen af testen ikke bliver fulgt, kan det også give anledning til vildledende testresultater.
- Den nationale test kan ikke betragtes som et pædagogisk redskab i sig selv.

Hvis man som lærer kan se en sammenhæng mellem elevernes testresultater og deres daglige præstationer, hvis man har sat sig godt og grundigt ind i, hvad testen tester og ikke tester og hvis man holder sig til reglerne ved fx ikke at læse opgaverne højt for eleverne, så vil jeg mene man kan anvende de analyserede testresultater vejledende. Vejledende som værende én ud af flere evalueringsredskaber til brug i planlægningen af den fremtidige differentierede undervisning.

Litteraturliste

Bøger

- Bendixen, Carsten; Kreiner, Svend – *Test i folkeskolen*. Hans Reitzels forlag, 2009.
- Brudholm, Merete – *Læseforståelse – hvorfor og hvordan?*. Alinea 2008.
- En redigeret bog: Asmussen, Jørgen; Clausen, Lisbet Hastrup – *Mosaikker til danskstudiet – en grundbog*. Academica, 2008.
- Elbro, Carsten – *Læsning og læseundervisning*. Gyldendal, 2008.
- Lundberg, Ingvar; Herrlin, Katarina - *Det gode læseforløb – kortlægning og øvelser*. Alinea, 2005
- Pøhler, Lis; Sørensen, Søren Aksel – *Nationale test og anden evaluering af elevernes læsning*. Dafolo, 2010.

- Undervisningsministeriet - **Fælles Mål 2009 Dansk**. Undervisningsministeriets håndbogsserie n2. 3 – 2009.

Tidsskrifter

- **Læsepædagogen** – Landsforeningen af læsepædagoger – nummer 4, 59. årgang, september 2011.
- **Læsepædagogen** – Landsforeningen af læsepædagoger – nummer 5, 59. årgang, november 2011.

Artikler

- Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning ved Danmarks Pædagogiske Universitetsskole – **Nationale test er ikke et pædagogisk redskab i sig selv**. Artikel på *folkeskolen.dk*, 4. maj 2009. <http://www.folkeskolen.dk/57071/ny-analyse-nationale-test-er-ikke-et-paedagogisk-redskab-i-sig-selv>
- Harder, Bertel - **For og imod de nationale test**, Artikel i Søndagsavisen, 21. februar 2010 <http://sondagsavisen.dk/2010/07/for-og-imod-de-nationale-test.aspx>
- Juul, Holger – læseforsker - **Læseforsker skyder modellen bag de nationale test ned**. Artikel på *Folkeskolen.dk*. <http://www.folkeskolen.dk/508727/laeseforsker-skyder-modellen-bag-de-nationale-test-ned>
- Steffensen, Bo – **Fælles Mål er for upræcise**. Artikel på *folkeskolen.dk*, 4. nov. 2005. <http://www.folkeskolen.dk/40109/faelles-maal-er-for-upraecise>

Internettet

- Brugervejledning vedr. de nationale test. <http://www.uni-c.dk/produkter/support/uddannelse/evalportal/vejledninger/index.html>
- Demotest. Dansk læsning 2. klasse. <https://demo.testogprøver.dk/>
- Elkan, Mikal – cand.mag. i sprog og kommunikation. **Cloze-testen som redskab til undervisning i sprogfag**. http://www.elkan.dk/sprog/cloze_artikel.asp
- Information om **PISA-undersøgelserne og OECD**. http://www.pisa.oecd.org/document/53/0,3746,en_32252351_32235731_38262901_1_1_1_1,00.html

- Ministeriet for børn og undervisning. Fakta om de nationale test.
<http://www.uvm.dk/Uddannelser-og-dagtilbud/Folkeskolen/De-nationale-test-og-evaluering/Fakta-om-de-nationale-test>
- Nationale test. Dansk læsning – 2., 4., 6. og 8. klasse. – Inspiration og vejledning.
http://www.uvm.dk/Uddannelser-og-dagtilbud/Folkeskolen/De-nationale-test-og-evaluering/Fakta-om-de-nationale-test/~media/UVM/Filer/Udd/Folke/PDF11/110920_nationale_test_dansk_web_2.aspx
- Undervisningsministeriet – kvalitet og tilsynsstyrelsen: Lærernes anvendelse af de nationale test <http://www.uvm.dk/Aktuelt/~UVM-DK/Content/News/Udd/Folke/2011/Okt/~media/UVM/Filer/Udd/Folke/PDF11/111026%20Laerernes%20anvendelse%20af%20resultaterne%20fra%20de%20nationale%20test.ashx>

Bilag

Bilag 1 – Andres empiri

- Jeg har indsamlet viden om de nationale test i bøger og på internettet og brugt demotesten i dansk 2. klassetrin som en del af min empiri. Jeg har lavet en præsentation af de nationale test, og jeg har lavet en analyse af demotesten i min opgave, for at kunne fremsætte nogle konkrete og nogle overordnede pointer. Analysen danner baggrund for en del af mit vurderende og diskuterende afsnit. Jeg bruger i mit analysearbejde, af den nationale demotest, bogen *At vurdere læremidler i dansk*⁶³. Jeg anvender egnede analyseværktøjer fra bogen, og tilføjer elementer, som jeg mener er hensigtsmæssige.
- PISA-undersøgelserne bruger jeg også som en del af min kvantitative empiri. Måden jeg anvender disse undersøgelser på, er ved henviser fra tid til anden. Analysearbejde i forbindelse med undersøgelserne har jeg ikke lavet, da jeg ikke mener det er relevant for min problemformulering.

---

⁶³ Dorthe Carlsen og Jens Jørgen Hansen, 2009

Af **Trine Kristensen**, studienummer: 280147 Bacheloropgave skrevet i dansk.

Dato: 07.05.2012

Vejleder: *Inger Maibom* og *Bodil Riiskjær*

Bilag 2 – Kvalitets- og Tilsynsstyrelsens hovedresultater fra spørgeskemaundersøgelse

Lærernes anvendelse af resultaterne fra de nationale test

Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen har i forbindelse med testrunden 2011 gennemført en spørgeskemaundersøgelse med det formål at få indblik i lærernes brug af testresultaterne for herved at kunne styrke vejledningen til lærerne om brug af testresultater. Undersøgelsen er en opfølgning på en lignende undersøgelse, som Skolestyrelsen gennemførte i forbindelse med den første obligatoriske testrunde sidste forår 2010.¹

Undersøgelsens hovedresultater er følgende:

- **56 % af de adspurgte lærere har anvendt testresultaterne i planlægningen af undervisningen indtil nu.**
Til sammenligning havde 29 % af lærerne i undersøgelsen fra 2010 anvendt testresultaterne i planlægningen af undervisningen.
- **89 % af de adspurgte lærere har i høj eller nogen grad anvendt testresultaterne til at vurdere elevernes faglige niveau.**
Til sammenligning vurderede 64 % af lærerne i undersøgelsen fra 2010, at de i høj eller nogen grad kunne bruge testresultaterne til at vurdere elevernes faglige niveau.
- I februar 2011 sendte Skolestyrelsen (nu Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen) i forbindelse med den obligatoriske testrunde en pjece ud til alle skoler med inspiration til brug af testresultater i planlægningen af undervisningen. Syv ud af ti lærere har fået pjecen, og fire ud af ti lærere, der har fået pjecen, har anvendt den til inspiration til at bruge testresultaterne.
- **84 % af de adspurgte lærere har i høj eller nogen grad anvendt testresultaterne i forbindelse med skole-hjem-samarbejdet.**
Til sammenligning vurderede 59 % af lærerne i undersøgelsen fra 2010, at de i høj eller nogen grad kunne bruge testresultaterne i forbindelse med skole-hjem-samarbejdet.
- **66 % af de lærere, der har gennemført frivillige test med deres elever i efteråret 2010, har brugt testresultaterne fra de obligatoriske test til at følge elevernes faglige udvikling siden de frivillige test.**

¹ De regionale obligatoriske test er i foråret 2011 blevet afviklet fra den 10. januar til den 20. april og fra den 6. juni til den 24. juni i en åvareperiode. I løbet af de to perioder er der i alt blevet gennemført ca. 526.000 test.

Af Trine Kristensen, studienummer: 280147 Bacheloropgave skrevet i dansk.

Dato: 07.05.2012

Vejleder: Inger Maibom og Bodil Riiskjær

Om undersøgelsen

Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen sendte den 8. juni 2011 et spørgeskema ud til 533 tilfældigt udvalgte folkeskoler og kommunale specialskoler. Spørgeskemaet er besvaret af i alt 2277 lærere.

Undersøgelsen er ikke repræsentativ, men vurderes dog at repræsentere et bredt udsnit af synspunkter blandt landets lærere. Det er Kvalitets- og Tilsynsstyrelsens vurdering, at resultaterne af undersøgelsen kan anvendes som et forsigtigt pejlemærke for de generelle holdninger blandt lærerne.

Undersøgelsen fra 2010

I forbindelse med undersøgelsen i 2010 blev der ligeledes sendt et spørgeskema ud til 500 tilfældigt udvalgte folkeskoler og kommunale specialskoler. Spørgeskemaet blev dengang besvaret af 1358 lærere. Herudover blev der foretaget fem fokusgruppeinterviews på fire forskellige skoler.

Undersøgelsen fra 2010 viste, at 29 % af de adspurgte lærere havde anvendt testresultaterne i planlægningen af undervisningen.

Som opfølgning på undersøgelsen fra 2010 har Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen iværksat en række initiativer med det formål at få flere lærere til at anvende testresultaterne i planlægningen af deres undervisning:

- En ny og forbedret udgave af forældrebrevet.
- En pjeces om pædagogisk brug af testresultaterne er udsendt til alle folkeskoler og kommunale specialskoler.
- Oplæg for kommuner, skoleledere og lærere med fokus på anvendelse af testresultater i planlægningen af undervisningen.
- Oplæg for landets læsevejledere med fokus på læsetestenes virkemåde og anvendelse.

Undersøgelsens resultater

Nedenfor beskrives undersøgelsens resultater inddelt i forskellige overskrifter. Ved nogle af resultaterne vil resultatet fra undersøgelsen fra 2010 også indgå.

97 % af de adspurgte lærere har set deres elevers testresultater

Næsten alle lærere i undersøgelsen har set deres elevers testresultater. Der er 65 ud af 2277 lærere, dvs. 3 %, der ikke har set deres elevers testresultater. 27 af de 65 lærere svarer, at de planlægger at se testresultaterne på et andet tidspunkt.

56 % af de adspurgte lærere har anvendt testresultaterne i planlægningen af undervisningen indtil nu.

Der er sket en markant stigning i lærernes anvendelse af testresultaterne i planlægningen af undervisningen fra 2010 til 2011. Denne stigning kan skyldes flere ting. For det første har skolerne med afviklingen af de obligatoriske test i 2011 gennemført obligatoriske test to gange, og dermed må man gå ud fra, at lærerne har fået et bedre kendskab til og en større erfaring med testene og testsystemet.

Da lærerne i forbindelse med undersøgelsen fra 2010 blev spurgt, om de havde anvendt testresultaterne i planlægningen af undervisningen, havde de kun haft få uger til at anvende testresultaterne. Af samme grund lød spørgsmålet i 2010: "Har du alligevel anvendt testresultaterne i planlægningen af din

undervisning?“. Lærerne har derimod i forbindelse med denne undersøgelse haft et helt skoleår, hvor de har haft mulighed for at anvende elevernes testresultater fra den obligatoriske testrunde i 2010. Lærerne har i efteråret 2010 også haft mulighed for at tage frivillige test med deres elever.

Der er 977 ud af 2277, dvs. 44 %, der ikke har anvendt testresultaterne i planlægningen af undervisningen. De årsager, som markeres hyppigst, er: at resultaterne ikke har bidraget med ny viden om eleverne (601 lærere), at lærerne ikke har haft tid (179 lærere), og at resultatvisningerne er for uoverskuelige (116 lærere). Blandt de årsager, lærerne selv har skrevet, er: at testene ligger så sent på året, at lærerne endnu ikke har haft tid til at anvende testresultaterne (dog svarer mange af lærerne, at de vil bruge dem næste skoleår), at der ikke har givet mening for lærerne at bruge testresultaterne, og at testresultaterne er misvisende, som for nogle lærere bl.a. skyldes, at de har testet med specialklasselever, og de mener, at testresultatet så ikke er retvisende.

205 af de 977 lærere svarer, at de planlægger at anvende testresultaterne på et senere tidspunkt.

Lærerne er i undersøgelsen blevet spurgt om, hvilke obligatoriske test de har gennemført med deres elever, og undersøgelsen viser en sammenhæng mellem, hvilke test de har gennemført med deres elever, og deres anvendelse af testresultater. Det er især dansk- og engelsklærerne, der har anvendt testresultaterne i planlægningen af undervisningen. I naturfagene er det især lærerne i biologi (60 %) og fysik/ kemi (66 %), der ikke anvender testresultaterne.

84 % af de adspurgte lærere har i høj eller nogen grad anvendt testresultaterne i forbindelse med skole-hjem-samarbejdet.

Heraf har 42 % svaret i høj grad, 42 % i nogen grad, 12 % i mindre grad, og 3 % har svaret slet ikke. Til sammenligning vurderede 59 % af lærerne i undersøgelsen fra 2010, at de i høj eller nogen grad kunne bruge testresultaterne i forbindelse med skole-hjem-samarbejdet.

89 % af de adspurgte lærere har i høj eller nogen grad anvendt testresultaterne til at vurdere elevernes faglige niveau.

Heraf har 31 % svaret i høj grad, 58 % i nogen grad, 10 % i mindre grad, og 1 % har svaret slet ikke. Til sammenligning vurderede 64 % af lærerne i undersøgelsen fra 2010, at de i høj eller nogen grad kunne bruge testresultaterne til at vurdere elevernes faglige niveau.

64 % af de adspurgte lærere har i høj eller nogen grad anvendt testresultaterne til formulering af læringsmål for den enkelte elev.

Heraf har 14 % svaret i høj grad, 50 % i nogen grad, 30 % i mindre grad, og 6 % har svaret slet ikke. Til sammenligning vurderede 51 % af lærerne i undersøgelsen fra 2010, at de i høj eller nogen grad kunne bruge testresultaterne til opstilling af læringsmål for den enkelte elev.

74 % af de adspurgte lærere har i høj eller nogen grad anvendt testresultaterne som grundlag for dialog med eleverne.

Heraf har 24 % svaret i høj grad, 50 % i nogen grad, 21 % i mindre grad, og 4 % har svaret slet ikke. Til sammenligning vurderede 54 % af lærerne i undersøgelsen fra 2010, at de i høj eller nogen grad kunne bruge testresultaterne som grundlag for dialog med eleverne.

69 % af de adspurgte lærere har i høj eller nogen grad anvendt testresultaterne til undervisningsdifferentiering.

Af Trine Kristensen, studienummer: 280147 Bacheloropgave skrevet i dansk.

Dato: 07.05.2012

Vejleder: *Inger Maibom* og *Bodil Riiskjær*

Heraf har 18 % svaret i høj grad, 51 % i nogen grad, 25 % i mindre grad, og 5 % har svaret slet ikke. Til sammenligning vurderede 46 % af lærerne i undersøgelsen fra 2010, at de i høj eller nogen grad kunne bruge testresultaterne som udgangspunkt for tilrettelæggelse af undervisningsdifferentiering.

31 % af de adspurgte lærere har i høj eller nogen grad anvendt testresultaterne til holddannelse.

Heraf har 7 % svaret i høj grad 24 % i nogen grad, 30 % i mindre grad, og 38 % har svaret slet ikke. Herudover har 2 % svaret ved ikke til spørgsmålet om holddannelse. I undersøgelsen fra 2010 var der ligeledes 31 % af lærerne, der vurderede, at de i høj eller nogen grad kunne bruge testresultaterne som udgangspunkt for holddannelse.

50 % af de adspurgte lærere har i høj eller nogen grad anvendt testresultaterne til formulering af undervisningsmål for klassen.

Heraf har 10 % svaret i høj grad, 40 % i nogen grad, 33 % i mindre grad, og 16 % har svaret slet ikke. Herudover har 1 % svaret ved ikke til spørgsmålet om undervisningsmål. Til sammenligning vurderede 42 % af lærerne i undersøgelsen fra 2010, at de i høj eller nogen grad kunne bruge testresultaterne til opstilling af undervisningsmål for klassen.

68 % af de adspurgte lærere har i høj eller nogen grad anvendt testresultaterne i forbindelse med elevplanen.

Heraf har 26 % svaret i høj grad, 42 % i nogen grad, 17 % i mindre grad, og 14 % har svaret slet ikke. Herudover har 2 % svaret ved ikke til spørgsmålet om elevplanen. Til sammenligning vurderede 51 % af lærerne i undersøgelsen fra 2010, at de i høj eller nogen grad kunne bruge testresultaterne i forbindelse med elevplanen.

39 % af de adspurgte lærere har i høj eller nogen grad anvendt testresultaterne i forbindelse med årsplanen.

Heraf har 9 % svaret i høj grad, 30 % i nogen grad, 30 % i mindre grad, og 28 % har svaret slet ikke. Herudover har 4 % svaret ved ikke til spørgsmålet om årsplanen. Til sammenligning vurderede 29 % af lærerne i undersøgelsen fra 2010, at de i høj eller nogen grad kunne bruge testresultaterne i forbindelse med årsplanen.

Der er ved hvert eksempel sket en stigning fra, at lærerne mener at kunne anvende testresultaterne, til at de rent faktisk anvender testresultaterne. Lærerne anvender mest testresultaterne til at vurdere elevernes faglige niveau, til skole-hjem-samarbejdet og som grundlag for dialog med eleverne, men også undervisningsdifferentiering, elevplanen og formulering af læringsmål for den enkelte elev er noget, en del lærere bruger resultaterne til.

Herudover har lærerne angivet, at de også anvender resultaterne til: 1) dokumentation af elevens faglige niveau, 2) kvalificering af specialundervisning, 3) overlevering af klasser og 4) fokuseret indsats for enkelte elever.

Samarbejde

Undersøgelsen fra 2010 viste bl.a., at der blandt lærerne var usikkerhed om, hvorvidt og med hvem de måtte drøfte testresultaterne. Der er i undersøgelsen i år blevet spurgt nærmere ind til samarbejdet om testresultaterne på skolerne.

15 % af de adspurgte lærere har i høj eller nogen grad anvendt testresultaterne i samarbejdet med skolelederen.

45 % af de adspurgte lærere har i høj eller nogen grad anvendt testresultaterne i samarbejdet med teamet.

36 % af de adspurgte lærere har i høj eller nogen grad anvendt testresultaterne i samarbejdet med skolens vejledere, fx læsevejlederen.

7 % af de adspurgte lærere har i høj eller nogen grad anvendt testresultaterne i samarbejdet med kommunen, fx læsekonsulenten.

Itænk lærere har i år tilkendegivet en usikkerhed på, om de må drøfte testresultater med kolleger, ledere m.v., og tallene viser da også, at der er en del lærere, der har drøftet testresultater som led i teamsamarbejdet og i samarbejdet med f.eks. skolens læsevejleder. Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen har netop på baggrund af sidste års resultat gjort en del ud af at fortælle lærerne, at de gerne må bruge testresultaterne i samarbejdet på skolen.

Frivillige test og anvendelse

Lærerne er blevet spurgt, om de har taget frivillige test med deres elever i efteråret 2010, og om de har brugt testresultaterne fra de obligatoriske test til at følge elevernes udvikling siden de frivillige test.

Resultater viser, at:

- 59 % af de adspurgte lærere har gennemført frivillige test med deres elever i efteråret 2010.
- 66 % af de lærere, der har gennemført frivillige test med deres elever i efteråret 2010, har brugt testresultaterne fra de obligatoriske test til at følge elevernes faglige udvikling siden de frivillige test.

Pjecen "Brug testresultaterne"

I februar 2011 sendte Skolestyrelsen pjecen "Brug testresultaterne" ud til alle skoler. Pjecen giver inspiration til, hvordan lærerne kan bruge testresultaterne i planlægningen af undervisningen. Lærerne er blevet spurgt, om de har fået pjecen på deres skole, og om de har brugt den som inspiration til at bruge testresultaterne. Resultatet viser, at

- 75 % af de adspurgte lærere har fået pjecen på deres skole.
- 41 % af de lærere, der har fået pjecen, har brugt den som inspiration til at bruge testresultaterne.

Af Trine Kristensen, studienummer: 280147 Bacheloropgave skrevet i dansk.

Dato: 07.05.2012

Vejleder: Inger Maibom og Bodil Riiskjær

Bilag 3 – Spørgeskema til eleverne i 2.A

<p>Hvad handler testen mest om?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ om hvor dygtig jeg er til at bruge computer ☐ om hvor dygtig jeg er til at læse ☐ om jeg kan læse hurtigt ☐ om jeg kan lide at læse <p>Hvad skal testen bruges til?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ til at blive bedre til computer ☐ til at blive bedre til at bruge musen ☐ ikke til noget ☐ til at blive bedre til at læse <p>Hvor svær var testen?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ slet ikke svær ☐ lidt svær ☐ midt imellem ☐ temmelig svær ☐ rigtig svær <p>Var det sjovt?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ nej, slet ikke ☐ lidt ☐ midt imellem ☐ ja lidt ☐ ja, rigtig meget <p>Vidste du, hvordan du skulle bruge musen for at svare på opgaverne?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ nej ☐ jeg var tit i tvivl ☐ ja, men ikke ved alle opgaverne ☐ ja, ved alle opgaverne <p>Hvor mange opgaver tror du, at du har svaret rigtigt på?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ kun lidt ☐ halvdelen ☐ mere end halvdelen ☐ dem alle sammen <p>Hvordan tror du de andre børn i klassen klarede testen?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ bedre end mig ☐ lige så godt som mig ☐ dårligere end mig <p>Hvordan var dit humør lige efter du var færdig med testen?</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ som da jeg startede ☐ lidt bedre ☐ lidt dårligere	Navn _____
--	------------

Bilag 4 – Eksempel på enkel opsætning

Opgave 9

Hvad laver Pia? opgave 9 af 11

Der er sne.
Pia kælker.
Hun kører på en bakke.

Sæt et X

kører på kælk

kører på cykel

kører i bil

kører på løbehjul

kører i tog

Svar / gå videre

testogprøver.dk

Bilag 5 –

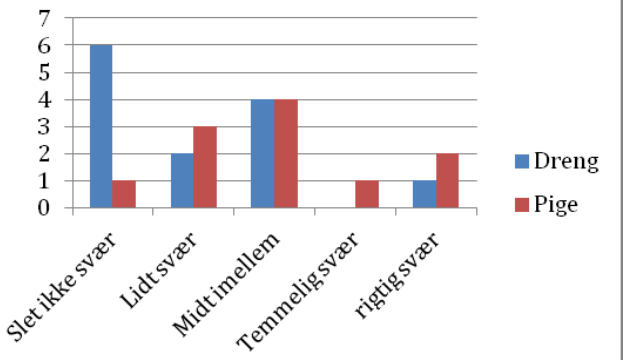
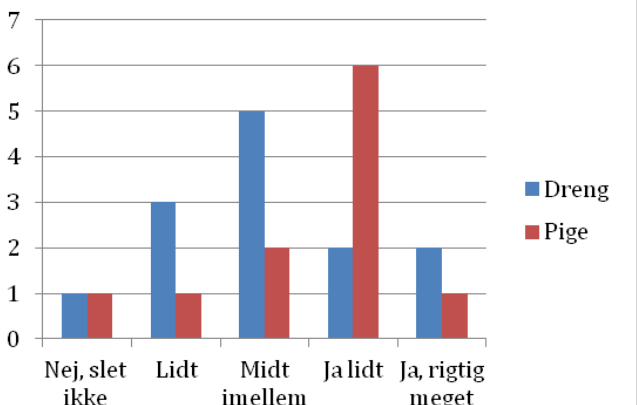
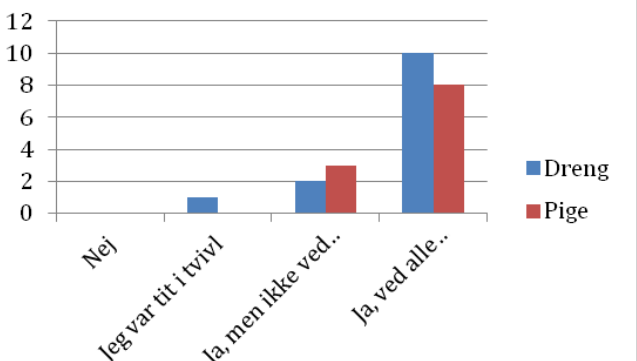
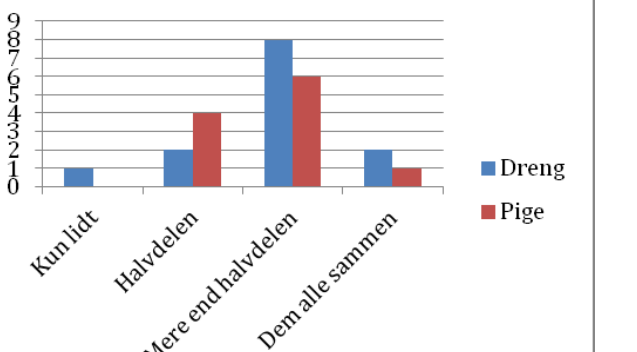
Elevernes svar på spørgeskemaet

<p>Hvad handler testen om?</p>	<table border="1"> <caption>Data for 'Hvad handler testen om?'</caption> <thead> <tr> <th>Kategori</th> <th>Dreng</th> <th>Pige</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Om hvor dygtig jeg er til at bruge computer</td> <td>7</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Om hvor dygtig jeg er til at læse</td> <td>3</td> <td>10</td> </tr> <tr> <td>Om jeg kan læse hurtigt</td> <td>1</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>Om jeg kan lide at læse</td> <td>3</td> <td>0</td> </tr> </tbody> </table>	Kategori	Dreng	Pige	Om hvor dygtig jeg er til at bruge computer	7	1	Om hvor dygtig jeg er til at læse	3	10	Om jeg kan læse hurtigt	1	0	Om jeg kan lide at læse	3	0
Kategori	Dreng	Pige														
Om hvor dygtig jeg er til at bruge computer	7	1														
Om hvor dygtig jeg er til at læse	3	10														
Om jeg kan læse hurtigt	1	0														
Om jeg kan lide at læse	3	0														
<p>Hvad skal testen bruges til?</p>	<table border="1"> <caption>Data for 'Hvad skal testen bruges til?'</caption> <thead> <tr> <th>Kategori</th> <th>Dreng</th> <th>Pige</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Til at blive bedre til computer</td> <td>3</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Til at blive bedre til at bruge musen</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>Ikke til noget</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>Til at blive bedre til at læse</td> <td>10</td> <td>10</td> </tr> </tbody> </table>	Kategori	Dreng	Pige	Til at blive bedre til computer	3	1	Til at blive bedre til at bruge musen	0	0	Ikke til noget	0	0	Til at blive bedre til at læse	10	10
Kategori	Dreng	Pige														
Til at blive bedre til computer	3	1														
Til at blive bedre til at bruge musen	0	0														
Ikke til noget	0	0														
Til at blive bedre til at læse	10	10														

Af Trine Kristensen, studienummer: 280147 Bacheloropgave skrevet i dansk.

Dato: 07.05.2012

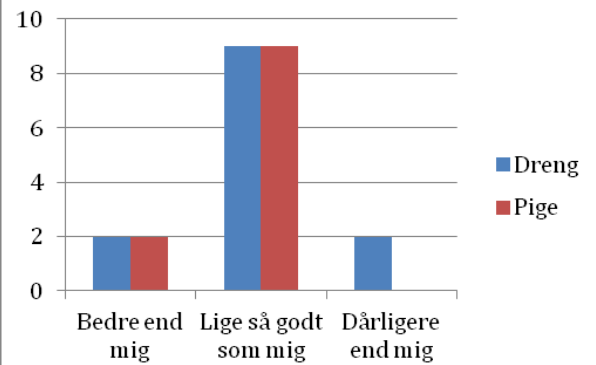
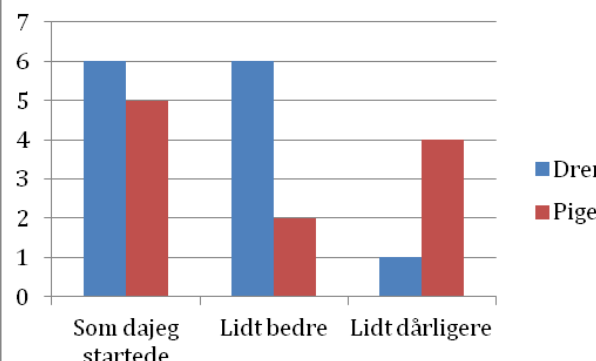
Vejleder: Inger Maibom og Bodil Riiskjær

Hvor svær var testen?	 <table border="1"> <thead> <tr> <th>Sværhedsgrad</th> <th>Dreng</th> <th>Pige</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Slet ikke svær</td> <td>6</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Lidt svær</td> <td>2</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>Midt imellem</td> <td>4</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>Temmelig svær</td> <td>0</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>rigtig svær</td> <td>1</td> <td>2</td> </tr> </tbody> </table>	Sværhedsgrad	Dreng	Pige	Slet ikke svær	6	1	Lidt svær	2	3	Midt imellem	4	4	Temmelig svær	0	1	rigtig svær	1	2
Sværhedsgrad	Dreng	Pige																	
Slet ikke svær	6	1																	
Lidt svær	2	3																	
Midt imellem	4	4																	
Temmelig svær	0	1																	
rigtig svær	1	2																	
Var det sjovt?	 <table border="1"> <thead> <tr> <th>Svar</th> <th>Dreng</th> <th>Pige</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Nej, slet ikke</td> <td>1</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Lidt</td> <td>3</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Midt imellem</td> <td>5</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>Ja lidt</td> <td>2</td> <td>6</td> </tr> <tr> <td>Ja, rigtig meget</td> <td>2</td> <td>1</td> </tr> </tbody> </table>	Svar	Dreng	Pige	Nej, slet ikke	1	1	Lidt	3	1	Midt imellem	5	2	Ja lidt	2	6	Ja, rigtig meget	2	1
Svar	Dreng	Pige																	
Nej, slet ikke	1	1																	
Lidt	3	1																	
Midt imellem	5	2																	
Ja lidt	2	6																	
Ja, rigtig meget	2	1																	
Vidste du, hvordan du skulle bruge musen fro at svare på opgaverne?	 <table border="1"> <thead> <tr> <th>Svar</th> <th>Dreng</th> <th>Pige</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Nej</td> <td>0</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>Jeg var tit i tvivl</td> <td>1</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>Ja, men ikke ved...</td> <td>2</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>Ja, ved alle...</td> <td>10</td> <td>8</td> </tr> </tbody> </table>	Svar	Dreng	Pige	Nej	0	0	Jeg var tit i tvivl	1	0	Ja, men ikke ved...	2	3	Ja, ved alle...	10	8			
Svar	Dreng	Pige																	
Nej	0	0																	
Jeg var tit i tvivl	1	0																	
Ja, men ikke ved...	2	3																	
Ja, ved alle...	10	8																	
Hvor mange opgaver tror du, at du har svaret rigtigt på?	 <table border="1"> <thead> <tr> <th>Svar</th> <th>Dreng</th> <th>Pige</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Kun lidt</td> <td>1</td> <td>0</td> </tr> <tr> <td>Halvdelen</td> <td>2</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>Mere end halvdelen</td> <td>8</td> <td>6</td> </tr> <tr> <td>Dem alle sammen</td> <td>2</td> <td>1</td> </tr> </tbody> </table>	Svar	Dreng	Pige	Kun lidt	1	0	Halvdelen	2	4	Mere end halvdelen	8	6	Dem alle sammen	2	1			
Svar	Dreng	Pige																	
Kun lidt	1	0																	
Halvdelen	2	4																	
Mere end halvdelen	8	6																	
Dem alle sammen	2	1																	

Af Trine Kristensen, studienummer: 280147 Bacheloropgave skrevet i dansk.

Dato: 07.05.2012

Vejleder: Inger Maibom og Bodil Riiskjær

<p>Hvordan tror du de andre børn i klassen klarede testen?</p>	 <table border="1"> <thead> <tr> <th>Kategori</th> <th>Dreng</th> <th>Pige</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Bedre end mig</td> <td>2</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>Lige så godt som mig</td> <td>9</td> <td>9</td> </tr> <tr> <td>Dårligere end mig</td> <td>2</td> <td>0</td> </tr> </tbody> </table>	Kategori	Dreng	Pige	Bedre end mig	2	2	Lige så godt som mig	9	9	Dårligere end mig	2	0	
Kategori	Dreng	Pige												
Bedre end mig	2	2												
Lige så godt som mig	9	9												
Dårligere end mig	2	0												
<p>Hvordan var dit humør lige efter du var færdig med testen?</p>	 <table border="1"> <thead> <tr> <th>Kategori</th> <th>Dreng</th> <th>Pige</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Som dajeg startede</td> <td>6</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>Lidt bedre</td> <td>6</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>Lidt dårligere</td> <td>1</td> <td>4</td> </tr> </tbody> </table>	Kategori	Dreng	Pige	Som dajeg startede	6	5	Lidt bedre	6	2	Lidt dårligere	1	4	
Kategori	Dreng	Pige												
Som dajeg startede	6	5												
Lidt bedre	6	2												
Lidt dårligere	1	4												